

**ВИШКІВСЬКА СЕЛИЩНА РАДА
ХУСТСЬКОГО РАЙОНУ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ**
_____ сесії VIII скликання

Р І Ш Е Н Н Я

____.12.2025

селище Вишково

№

**Про Стратегію розвитку
Вишківської селищної
територіальної громади до 2027 року**

Відповідно до статті 43 Закону України «Про місцеве самоврядування», Закону України «Про засади державної регіональної політики», пункту 10 Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і плану заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04.08.2023 № 816, Державної стратегії регіонального розвитку на 2021—2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695, враховуючи Висновок Міністерства розвитку громад та територій України щодо відповідності проектів регіональних стратегій розвитку, плану заходів з їх реалізації та змін до них встановленим вимогам щодо їх підготовки, стратегічним цілям і пріоритетам, визначеним Державною стратегією регіонального розвитку України від 02.12.2024 № 22563/35/10-24, сесія селищної ради

В И Р І Ш И Л А :

1. Затвердити Стратегію розвитку Вишківської селищної територіальної громади до 2027 року (далі – Стратегія розвитку), згідно додатку.

2. Затвердити План заходів з реалізації Стратегії розвитку Вишківської селищної територіальної громади до 2027 року (далі – План заходів), згідно додатку.

3. Структурним підрозділам Вишківської селищної ради:

3.1. Забезпечити перегляд діючих цільових та галузевих програм для приведення їх у відповідність до стратегічних пріоритетів та цілей, визначених Стратегією розвитку;

3.2. При розробці бюджету та нових програмних документів керуватися Стратегією розвитку.

4. Підприємствам, установам та організаціям усіх форм власності, громадським організаціям громади рекомендувати керуватися Стратегією розвитку при розробці планів своєї діяльності.

5. Оприлюдни Стратегію розвитку та План заходів на офіційному веб-сайті Вишківської селищної територіальної громади.

6. Контроль за виконанням цього рішення залишаю за собою та постійними комісіями селищної ради.

Селищний голова

Ярослав ГАЙОВИЧ

ПРОЄКТ

Вишківська селищна рада

**Стратегія розвитку
Вишківської селищної територіальної громади до
2027 року**

Вишково - 2025

ЗМІСТ

Вступ.....	3
РОЗДІЛ 1. АНАЛІТИЧНА ЧАСТИНА СТРАТЕГІЇ ВИШКІВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ (ТГ).....	4
1.1. Історичний розвиток громади	4
1.2. Загальна характеристика та географічне розташування громади (ТГ)	8
1.3. Природно-ресурсний потенціал громади	9
1.4. Характеристика населення та трудових ресурсів	10
1.5. Наявна інфраструктура	11
1.6. Містобудівна документація	14
1.7. Інформація щодо відповідності регіональній Стратегії розвитку	15
1.8. Економічний розвиток та підприємництво	15
1.9. Фінансовий стан та бюджет територіальної громади	17
1.10. Органи управління громадою	18
РОЗДІЛ 2. SWOT-АНАЛІЗ	20
РОЗДІЛ 3. СЦЕНАРІЇ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	22
РОЗДІЛ 4. СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.....	28
РОЗДІЛ 5. СТРАТЕГІЧНІ, ОПЕРАТИВНІ ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ТА ЇХ УЗГОДЖЕНІСТЬ ЗІ СТРАТЕГІЯМИ ВИЩИХ РІВНІВ	29
РОЗДІЛ 6. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ТА ПЛАНУ ЗАХОДІВ.	39
РОЗДІЛ 7. МОНІТОРИНГ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ТА ПЛАНУ ЗАХОДІВ	40

Вступ

Стратегія розвитку Вишківської селищної територіальної громади до 2027 року та План заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Вишківської селищної територіальної громади до 2027 року (надалі – **Стратегія – 2027 та План заходів її реалізації**) є документами середньострокового стратегічного планування на місцевому рівні, що визначає: Бачення розвитку Вишківської селищної ТГ станом на 2027 рік; систему Стратегічних цілей (СЦ), Оперативних цілей (ОЦ) та Оперативних завдань (ОЗ), а також – План заходів на 2024-2027 роки її реалізації, як перелік Проєктів (Проєктних пропозицій) стратегічного значення, розподілених по відповідних СЦ, ОЦ і ОЗ.

Стратегія – 2027 та План заходів її реалізації покликані забезпечити:

- сталий, екологічно збалансований розвиток Вишківської ТГ до 2027 року;
- об'єднання зусиль усіх зацікавлених сторін ТГ (мешканців усіх вікових категорій, селищну раду та її виконком і комунальні підприємства, представників бізнесу, підприємства та громадського сектора) задля подальшого економічного і соціального поступу громади та покращення якості життя через ефективне використання сильних сторін і конкурентних стратегічних переваг ТГ.

Стратегія – 2027 та План заходів її реалізації розроблені відповідно до законів України «Про засади державної регіональної політики», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про стратегічну екологічну оцінку», Постанови Кабінету Міністрів України від 4 серпня 2023 року №816 «Деякі питання розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів», Постанови Кабінету Міністрів України від 4 серпня 2023 року №817 «Деякі питання розроблення Державної стратегії регіонального розвитку України і плану заходів з її реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених Стратегії і плану заходів», Наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 31.03.2016 №79 «Про затвердження Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та і планів заходів з їх реалізації», а також з врахуванням Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад, затверджених наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 № 265.

Стратегія узгоджується з стратегічними і оперативними цілями стратегічних документів державного та регіонального рівня: Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695) та Регіональної Стратегії розвитку Закарпатської області на період 2021-2027 років (затверджено рішенням Закарпатської обласної ради від 01.10.2020 № 1840).

До процесу формування бачення і визначення пріоритетів розвитку громади були долучені представники органів місцевого самоврядування та регіональної влади, бізнес спільноти, освітяни, медики, представники громадянського суспільства, а також експерти Лукша О.В., Траньович Ю.П. та Юрош В.В.

Проєкт Стратегії – 2027 розроблено у відповідності з рішенням Третього засідання 14-ої сесії VII скликання Вишківської селищної ради від 20 жовтня 2023р. №620 відповідно утвореною Робочою групою.

Розділ 1. Аналітична частина Стратегії Вишківської територіальної громади (ТГ)

1.1 Історичний розвиток Вишківської територіальної громади (ТГ)

В історико-географічному підході Вишківська селищна територіальна громада (ТГ) пов'язана із географічно виокремленою Затисянською долиною, що розташована між р. Тиса і підніжжям лісистого Вулканічного хребта, по якому здавна проходить україно-румунський кордон. На різних кінцях цієї Затисянської підгірської долини розташовані найбільші поселення - селище Вишково і село Велятин.

До Вишківського куцця належать села: Шаян, Яблунівка, Ракош, Модьоровш, які колись були присілками селища, та присілок Грендеш. Раніше, за владарювання Закарпаттям угорського короля, селище мало назву Вішк і вважалось містечком. За часів радянської влади селище було перейменовано у Вишкове. Назва Вишково була повернута у 1994 році.

На сьогодні національний склад населення Вишківської ТГ характеризується 2-ма основними групами: переважають українці, але майже не відстають етнічні угорці. Тут проживають також румуни, молдавани, словаки, чехи, поляки, греки і немало ромів.

Археологічні розвідки та знахідки трьох скарбів - бронзових виробів (1891-1892 рр.), свідчать про заселення території села в добу неоліту (IV-IX століття н.е.). Перші письмові згадки про Вишково відносяться до 1271 року. В них зазначено, що це був королівський маєток, який угорський король Ладислав IV подарував феодалам – братам Мінові і Штефанові Чепанам з роду Гунт-Пазмань. Укріплюючи свої володіння, вони побудували в 1281 році у Вишкові земляну фортецю. Фортеця була споруджена на горі Варгедь (Замкова гора) на висоті 600 метрів. Головне її призначення – охорона соляних копалень Марамароша та контроль за транспортуванням солі по Тисі. В 1300-1350 рр. ця фортеця була центром Марамароського комітату. Її було відібрано у феодалів Гунт-Пазманів і передано казні. Тут же знаходиться і комес (управитель) замку Мікулаш Пок. Та примітивні оборонні споруди Вишківської фортеці не могли довго відповідати своєму призначенню. Згодом функції контролю шляхів і оборони соляних копалень перейшли до фортеці м. Хуста.

В кінці XIV - на початку XV століття Вишково на деякий час потрапило до рук великих румунських феодалів Драга і Балка. Але вже в 1413 році вони змушені були залишити Марамароський комітат і Вишково знову стало королівською маєтністю. В кінці XV і на початку XVI століття (1472 і 1504 рр.) Вишково зазнавало нападів від молдавських феодалів.

У середині XVII століття Вишково стало місцем важливих подій. В 1656-1657 рр. князь Дьєрдь II Ракоці по домовленості зі шведським королем Карлом XI і Богданом Хмельницьким виступив із своїм військом проти магнатів Польщі. Взимку 1656-1657 рр. Трансільванська армія розташувалася на околиці Вишкова. У січні 1657 року у Вишкові відбулися державні збори Трансільванії, на яких було схвалено амбітні плани князя Дьєрдя II Ракоці. Але похід був невдалим. Армія Дьєрдя II Ракоці була розгромлена польським військом, яке вдерлося на Закарпаття і спустошило багато міст і сіл. Вишково було сильно зруйноване і спалене. У селі залишилося біля 100 дворів та близько 400 чоловік мешканців. У 1675 році північна частина Вишкова була знесена під час повені, село було розділено на дві частини на декілька років.

У кінці XVII століття, коли територія Закарпаття була захоплена австрійськими Габсбургами, на Марамарощині у 1685-1687 рр. розташувалися загони німецьких військ. У

Вишкові знаходився загін рейтарів, що контролювали перевезення солі по Тисі. Коли Закарпаття було охоплене визвольною війною 1703-1711 рр., на чолі одного з загонів повстанців - куруців став виходець з Вишкова – Степан Вішкі.

У другій половині XVIII століття Вишково залишається центром окремих сільських промислів⁸ Мараморошського комітату. А в 1730-1780 рр. селище одержує від імператорської канцелярії право безмитної торгівлі та проведення ярмарків, на яких збувалися ремісничі вироби, хліб, худоба та інші товари. Втім основна маса населення була зайнята перевезенням та сплавом солі по Тисі з подальшим транспортуванням по Дунаю.

Жителі Вишкова тривалий час вели боротьбу за розвиток народної освіти і культури. Незважаючи на це, школу було відкрито лише в середині XVII століття, та й то лише зусиллями реформатської церкви Вишкова. Навчали грамоти дітей у школі угорською мовою. Лише у 1824 році для українського населення в селі була відкрита окрема церковна школа.

Родом із Вишкова походить низка вчених. Серед них Іштван Лошпу (1812-1852), що був одним із фундаторів статистики як науки в Угорщині. Його перу належить також географічний опис Росії, що вийшов у 1831 році угорською мовою.

У період владарювання Чехословаччини на Закарпатті у 1920-30 роках чеськими властями було зроблено певні кроки у розвитку культури. В селі функціонувало 3 народні (початкові) школи, в яких у 1938 році працювало 23 вчителі. Починаючи з 1928 року діяв кінотеатр на 250 місць, працювала амбулаторія, в якій мав практику один лікар, працювали пошта і багато приватних крамниць. Вишково пишалось новим клубом, зведеним у 1935 році, аналогів якому в ті часи не було в області, він і по сьогодні справно виконує дану функцію.

Цікавим є політичне відношення жителів Вишкова до подій, які вирували у тогочасному Закарпатті. Тут мало хто підтримував діяльність Карпатської Січі, незначна кількість жителів емігрувала до Радянського Союзу, після окупації Закарпаття Угорщиною у березні 1939р. партизанський рух під час війни був відсутній, організація комуністів була слабкою. Під час Другої світової війни чоловіче доросле населення українського походження, окрім угорського теж було залучено на fronti війни проти СРСР. Угорські фашисти навесні 1944 року вивезли до концентраційних таборів все єврейське населення, чисельність якого становила близько 350 чол. Багато вишківчан загинуло у війні на Донському перешийку, де була розгромлена елітарна угорська 2 армія. Визволення, яке прийшло 23 жовтня 1944 року через незначні руйнування(було підірвано лише частину моста через Тису) принесло неочікувані повороти: з одного боку позитивні, з іншого – принесло горе та страждання. Так було вивезено на "маленькі роботи" сотні чоловіків вишківчан-угорців у примусові табори СРСР, звідки не повернулось більше 100 осіб, про що свідчить встановлена меморіальна дошка на мурах реформаторської церкви з переліком їх імен. Потім прийшла колективізація як для малоземельних вишківчан, так і для більш заможних. Гостра нестача земель тут завжди характеризувалась з тією особливістю, що землею володіли дрібні власники, які самі й обробляли землю, рідко наймаючи робочу силу. Щоб купити клаптик землі, люди часто вирушали на заробітки в далеку Америку.

У період радянської колективізації сіл на Закарпатті, навесні 1947 року утворились аж 4 колективні господарства, які невдовзі об'єднались в одне під назвою "Прикордонник". Господарство було багатопрофільним - від виробництва м'яса і молока та садівництва - до вирощування таких технічних культур, як тютюн. Пізніше утворилась підсобне

виробництво, особливо, таке специфічне, як вироби з кукурудзяного листа, якими і по сьогодні славиться Вишково.

Поряд із сільським господарством, певного зростання набуло і промислове виробництво що давало немало робочих місць не тільки вишківчанам, а й жителям навколишніх сіл. Цьому сприяло також розташування в селищі відділення Берегівської геологічної партії по освоєнню природних надр краю. У 1970 році на околицях Вишкова почав діяти Закарпатський металургійний комбінат, перший на Закарпатті в галузі кольорової металургії, що базувався на родовищі ртуті. Завод за короткий час спорудив ціле містечко металургів у селищі зі своєю інфраструктурою. В селище приїхало багато інженерів-спеціалістів з різних куточків країни.

У 60-70-і роки відбулися значні зміни і в культурному житті Вишкова, яке з 1974 року отримало статус селища міського типу. Чисельність населення сягнула понад 10 тис. чол. У післявоєнний період, а особливо з кінці 50-х років, отримують статус сіл такі колишні хутірні поселення найманих батраків з Карпат як Яблунівка (стара назва місцевості Фенеш), Ракош, Шаян та Модьоровш. У Яблунівці вже з 1958 року відкривається восьмирічна школа, а в Ракоші - з 1967 року.

У Ракоші, у мальовничій екологічно чистій гірській лісовій місцевості, розташовувався позаміський дитячий заклад оздоровлення та відпочинку «Шаяни» на 120 дітей. Поблизу немає жодних об'єктів промислового виробництва, що забруднюють навколишнє середовище, тому батьки з радістю віддавали сюди своїх дітей на літнє оздоровлення та відпочинок.

Як виглядає сучасне Вишково наприкінці першої чверті ХХІ ст.? Вишково відділяється з поміж навколишніх поселень організацією роботи, проведенням дозвілля та відпочинку та, особливо, народними традиціями. З урахуванням цих особливостей, завжди виділялися відомими майстрами-будівельниками, роботу яких можна віднайти по всій країні та за її межами. Це і столярі, каменярі і особливо штукатурі. Виходячи з цього архітектура селища досить строката і оригінальна. Свої будівельні знання вишківчани тепер практикують за кордоном в основному, в Угорщині. Саме у цю країну виїхала на постійне проживання немала частина мешканців Вишкова угорської етнічної приналежності.

Вишково дало нашій країні багатьох талановитих людей, що прославились у різних галузях суспільної діяльності. Це вчені, лікарі, вчителі, музиканти і спортсмени. Серед них можна відзначити: доктора історичних наук, професора УжНУ, в минулому декана історичного факультету УжНУ Мандрика Івана Олександровича – фахівця з історії Угорщини; доктора технічних наук, професора нині Львівського національного університету «Львівська політехніка» Лучка Йосипа; братів-музикантів Карла та Людвіга Пал; доктора медичних наук Гайовича Володимира Івановича та інших.

Гості селища багато в чому дивуються зі своєрідності проведення весіль або ж вишуканості кухні, внутрішнього дизайну сучасного житла, подвір'я і навіть зі способу життєвого мислення вишківчан. Багато-строкате Вишково і нині багатонаціональне та багатоконфесійне. Тут у мирі і злагоді продовжують проживати угорці з українцями, поважаючи і толерантно переймаючи кращі культурні традиції один в одного. Чотири основні релігійні конфесії в особі реформатської, римо-католицької, греко-католицької та православної церков мирно, безконфліктно і толерантно співіснують у Вишкові уже тривалий час. Значна частина вишківчан-українців вільно володіє угорською мовою, а окремі сім'ї спілкуються нею у побуті. Свідченням інтернаціоналізму і толерантності

мешканців Вишкова є проведення традиційного осіннього свята урожаю (Сюреті бал), де молоді хлопці роз'їжджають верхи на конях в національному вбранні. Сучасне Вишково майже повністю газифіковане. Нинішнє життя сімей Віківської ТГ характеризується високими рівнями мобільності та цифровізації комунікацій. Значні зміни відбулись і з переходом до ринкової економіки. Центральна площа Вишкова прикрасилась сучасними комерційними новобудовами.

Також щороку, в червні, проводився Міжнародний фестиваль "Корони знову разом", де зустрічаються представники т.зв. «коронних міст» Мараморощини з Румунії, Угорщини та селища Вишково і міст Хуст та Тячів з України (Закарпаття).

У Вишкові діє «Музей побуту», де представлено побут населення селища початку ХХ ст.

У другій половині ХІІІ століття у Вишкові був споруджений один з перших на Закарпатті кам'яний костюл.

Тут зберігся 12-ти перемінний орган, оформлений в неоготичному стилі. Церковна будівля оновлювалась у 1675 р. після великого паводку та 1669 р. після пожежі. Дах замінений у 1717 р. після татарського вторгнення. На південній стіні церкви розташований сонячний годинник. На підвір'ї розташована дзвіниця з двома дзвонами. Один з них був виготовлений у 1887 році вагою 800 кг., а другий у 1934 році і має вагу 300 кг.

Поряд з реформаторською церквою знаходиться цікавий меморіал з різьблених дерев'яних скульптур, поставлений у пам'ять про важливі історичні події у Вишкові.

Село Велятино

Перша писемна згадка 1576 року (за іншими даними 1273 рік) вважається роком заснування села. Чоловік на прізвище Отговбар (хто він і звідки - не відомо) обміняв ділянку землі району Торної на с. Гетинь, що входило в королівські володіння. У 1280 році власністю Отговбара стала територія теперішнього Велятино. Це підтвержено королівськими грамотами 1280 та 1295 років.

Село Велятино вважається одним з наймальовничвіших сіл Хустського району у передгір'ї Карпат.

Воно належить до передгірної зони. З південної околиці села тягнеться хребет Оаш, який належить до південно-східної частини Вигорлат-Гутинської вулканічної гряди, зокрема до масиву Тупий Гутин, висота якого 878 метрів над рівнем моря. Північна околиця села – пойма річки Тиса.

Вичерпної інформації звідки походить назва села немає, але з покоління в покоління передається у Велятині легенда, як ватажок опришків Пинтя, прозваний за багатирську силу Велетом, пострілом із дерев'яної гармати зруйнував кам'яну фортецю ясновельможних панів-гнобителів – Хустський замок. Особливо пишуться велятинці тим, що цей неймовірний постріл був зроблений з їхньої гори Чабрин.

Окрім того, село Велятино знамените найбільшою кількістю фестивалів, а саме:

- Рок фестиваль "Велет";
- Фольклорний фестиваль "Велятинські молодички";
- Свято вишиванки;
- Свято косарів;
- Міжнародний фестиваль "Пинтя - ФЕСТ".

На території села є декілька мінеральних і термальних джерел. Цікаве природне явище – місцеві джерела прісної води. До прикладу, на висоті 621 м на рівній місцині гори виходить

на поверхню джерело прісної води, яке велятинці охрестили Панською криницею. Знаходиться Панська криниця на теперішній нейтральній полосі кордону з Румунією. Окрім Панської, здавна відома Лемачкова криниця біля гори Чургув та Пинтьова криниця.

1.2. Загальна характеристика та географічне розташування громади

Вишківська селищна ТГ географічно розташована на півдні Закарпатської області за річкою Тиса, яка є природною межею ТГ з її північної частини (т. зв. «перша» лівобережна Затисянська долина Закарпаття).

Відроги лісистого Вігорлат-Гутинського вулканічного хребта на півдні ТГ водночас є природною межею громади та місцем гірського проходження державного україно-румунського кордону (див мапу-схему 1.2.1.).

Автомобільне сполучення ТГ здійснюється 2-ма мостами через р. Тиса: поблизу села Велятино – з виїздом на околицю м. Хуст та автодорогу Ужгород-Хуст-Рахів; поблизу селища Вишково – з виїздом у селище Буштино уже згаданій автодороги. При цьому, міст з металевих конструкцій поблизу с. Велятино є вужчим і допускає лише почергово односторонній рух автотранспорту, що суттєво знижує його пропускну здатність.

Сусідніми ТГ для Вишківської ТГ з північно-західного напрямку (через р. Тису) є Тячівська міська ТГ (на невеликій ділянці), Буштинська селищна ТГ, Хустська міська ТГ, а також на західному напрямку – Королівська селищна ТГ (розташована у «другій» лівобережній Затисянській долині Закарпаття).

Загальна площа території Вишківської селищної ТГ складає 17,193 кв. км. (17193 га).

Відстані від селища Вишково до інших населених пунктів Закарпаття становлять: Ужгород – 39 км; Хуст – 25 км; Буштино (центр) – 4 км; Тячів – 12 км.

До складу Вишківської селищної ТГ загалом входять 6 населених пунктів:

- село Вишково (адміністративний центр);
- село Ракош;
- село Модьорош;
- село Шаян;
- село Яблунівка.

1.2.1 Мапа-схема Вишківської селищної ТГ

1.3. Природно-ресурсний потенціал громади

Найбільшим за відносною площею територій природним ресурсом Вишківської ТГ є лісові ресурси – близько 70% від загальної площі. Здебільшого ліси розташовані у передгірній і гірській прикордонній з Румунією південній частині території громади. Саме на природних лісових та прилісових територіях розташовані і об'єкти природно-заповідного фонду (ПЗФ) – див. нижче таблицю за даними «Екологічного паспорта Закарпатської області».

Території і об'єкти ПЗФ Вишківської ТГ (за даними «Екологічного паспорта Закарпатської області -2022» - див. [3] у Переліку джерел інформації

№	Назва об'єкта ПЗФ і статус	Місцезнаходження
1.	Ботанічна пам'ятка природи "Тюльпанове дерево" Загальна площа 0,1 га.	Хустський р-н, смт. Вишково, урочище "Варгедь", Вишківська селищна рада (ТГ)
2.	Гідрологічна пам'ятка природи "Джерело Б/н" Загальна площа 0,5 га	смт. Вишково, урочище "Варгедь", Вишківська селищна рада (ТГ)
3.	Гідрологічна пам'ятка природи "Джерело № 1" Загальна площа 0,5 га	смт.Вишково, урочище "Нодьтейчевивдь", Великобийганська сільська рада (ТГ)
4.	Гідрологічна пам'ятка природи "Джерело № 2" Загальна площа 0,5 га	с.Вишково, урочище "Нодьтейчевивдь", Великобийганська сільська рада (ТГ)
5.	Пралісова пам'ятка природи "Праліс та квазіпраліси Вишківського ліництва" Загальна площа 0,5 га	ДП "Хустське ЛДГ", Вишківське л-во

Природні лісові та прилісові території Вишківської ТГ бережно використовували для розростання санаторно-лікувального і оздоровчого комплексу поблизу села Шаян – навколо або поблизу здавна відомого санаторію «Шаян», що базується на покладах цілощой мінеральної води «Шаянська» для бальнеологічних та столово-лікувальних цілей.

Вишківське лісництво повністю відноситься до букової зони лісів. Тобто, в основному це – особливо цінні і чисті букові насадження, але місцями є і мішані, листяні породи, такі як дуб звичайний, ясен, клен-явір. Це основні лісоутворюючі породи, які добре ростуть у «букових умовах». Закарпаття, тобто не конкурують один з одним.

Нижче лінії лісів у лівобережній Затисянській (Вишково-Велятинській) долині аж до заплавлених територій р. Тиси розташовані землі, що використовуються як для сільського господарства, так і розташування 6-ти поселень Вишківської ТГ. Лівий берег річки Тиса є водоохоронною прибережною смугою, що час від часу упродовж року потерпає від підтоплень, паводків і повеней.

У 50-х роках ХХ-століття біля Вишкова була виявлено ртутне родовище незначних покладів – ореол кіноварі. Саме з ним пов'язують діяльність за радянський період Закарпатського металургійного заводу.

Курортна зона села Шаян – неповторна місцевість з багатою і різноманітною рослинністю, з унікальною мінеральною водою та бальнеологічними можливостями. Безвітряна погода, порівняно тривала весна, неспекотне літо, тепла осінь і м'яка зима роблять відпочинок у Шаяні незабутнім, сприяють швидкому оздоровленню та ефективному лікуванню: Курорт "Шаян" розміщений біля підніжжя гір великого, середнього та малого Шаяна на лівому березі р. Тиси. Схили гір вкриті буком, сосною та грабом. Клімат курорту відрізняється своєрідністю (клімат гірських котловин). Вулканічний ланцюг гір, який оточує курорт, захищає його від вітрів, формує місцевий мікроклімат з безвітряною, м'якою за температурними режимами погодою.

Та найголовнішим лікувальним фактором тут є численні джерела мінеральних вод, які містять різні макро- та мікроелементи, зокрема залізо, бор і фтор (останній відносять до адаптогенів-радіопротекторів, котрі захищають організм від різних несприятливих чинників - біологічних, хімічних, фізичних). Зокрема тут з бальнеологічними цілями використовують такі дефіцитні вуглекислі гідрокарбонатні мінеральні води як води типу "Єсентуки 4,17", "Боржомі", "Нарзан"; субтермальні та термальні вуглекислі розсоли.

На базі їх одним з перших був зведений санаторій "Шаян". Нині це – відома далеко за межами країни оздоровниця. Санаторій "Шаян" знаходиться за 18 км від м. Хуст, на схилах Вигорлат-Гутинського хребта на висоті 210 м над рівнем моря. Крім санаторію в курортній зоні розташовано десятки туристично-рекреаційних закладів.

Розділ 1.4. Характеристика населення та трудових ресурсів

Загальна чисельність населення Вишківської селищної територіальної громади (ТГ) станом на 1 січня 2021 (*Джерело: Паспорт Вишківської територіальної громади, 2021 рік*) характеризується такими показниками:

1. Загальна чисельність населення територіальної громади: 16164 особи

У тому числі дітей:

- дошкільного віку: 1067 осіб;
- відвідують дошкільні заклади: 465 осіб;
- шкільного віку: 2302 особи.

1.1. Чисельність дітей дошкільного і шкільного віку (3369 осіб) складала 21% від загальної чисельності населення ТГ (16164 особи).

1.2. На 1 січня 2021р. дошкільні заклади відвідувало лише 43% (465 осіб) від загальної чисельності дітей дошкільного віку (1067 осіб).

2. Чисельність учнів, що здобувала освіту в закладах загальної середньої освіти ТГ: 2108 осіб (що складало 91% від загального числа дітей шкільного віку, 2302 осіб).

3. Чисельність пенсіонерів: 2568 осіб (що складало 15% від загальної чисельності населення ТГ (16164 особи).

4. Кількість народжених у ТГ за попередній 2020 рік: 139 осіб.

5. Кількість померлих у ТГ за попередній 2020 рік: 164 осіб.

Отже, станом на 1 січня 2021 року за попередній 2020 рік у Вишківській ТГ спостерігався порівняно невеликий, але від'ємний приріст населення: - 25 осіб.

6. Чисельність населення працездатного віку у Вишківській ТГ станом на 1 січня 2021р. складала (загальна чисельність ТГ – мінус чисельність пенсіонерів та чисельність дітей дошкільного і шкільного віку): 10227 осіб, що становила 63% від загальної чисельності населення ТГ.

Примітка: в розрахунках не враховані необліковувані дані різних видів міграційних процесів у Вишківській ТГ.

7. Розподіл населення за населеними пунктами ТГ:

- Селища Вишково – 8082 особи;
- Село Велятино – 4575 осіб;
- Село Ракош – 1147 осіб;
- Село Шаян – 534 особи
- Село Яблунівка – 141 особи;
- Село Модьорош – 374 особи.

8. Загальний підсумок характеристики населення та трудових ресурсів Вишківської ТГ станом на 2021 рік:

8.1. Демографічні показники ТГ станом на 2021 рік (не враховуючи явища тимчасової та сезонної трудової міграції населення) вказують, що за умов відносно мирного періоду розвитку України Вишківська селищна ТГ володіла **задовільними чисельними показниками населення і трудових ресурсів**. Отже, у порівнянні з багатьма іншими аналогічними громадами Півночі, Сходу і Півдня України, громада у **демографічному вимірі мала певні переваги і перспективи стратегічного сталого розвитку**.

8.2. За період з початку повномасштабного вторгнення РФ в Україні (лютий 2022 року і включно 2024 рік) **дані щодо характеристик населення і трудових ресурсів Вишківської ТГ (внаслідок динамічно змінних процесів прихистку ВПО та неконтрольованого збільшення закордонної трудової міграції) могли помітно змінитись**.

Розділ 1.5. Наявна інфраструктура

1.5.1. Транспортна і дорожня інфраструктура та зв'язок

Для мешканців Вишківської селищної ТГ та гостей автомобільний транспорт та немоторизовані види мобільності по автошляхах – це єдині види як приватних поїздок, так і пасажирських перевезень. Найближче залізничне сполучення (близько 25 км від селища

Вишково та близько 5 км від села Велятино) можливе із залізничного вокзалу у м. Хуст на залізничній гілці Батьово-Берегово-Виноградів-Хуст-Тячів-Солотвино Західної залізниці.

Так само через автостанцію м. Хуст проходять маршрути автотранспортних засобів, що здійснюють внутріобласні (на Мукачево, Ужгород, Тячів, Рахів, та ін. міста), міжрегіональні (на Львів, Івано-Франківськ, Чернівці та ін.) та міжнародні перевезення пасажирів (на Прагу, Братіславу, Будапешт, Відень тощо).

Загальна протяжність автодоріг внутрішнього сполучення у Вишківській ТГ становить 117,6 км. З них 80% протяжності внутрішніх доріг з твердим покриттям потребують ремонту або капітального ремонту. Позитивним є той факт, що внутрішня основна сполучна і наскрізна автодорога територією Вишківської ТГ «Хуст-Велятино-Буштино» протяжністю 18,5 км кілька років тому вперше була капітально відремонтована за сучасними технологіями. Це надзвичайно позитивно вплинуло на доступність і відвідуваність як курортної зони поблизу с. Шаян, так й інших рекреаційно-туристичних об'єктів Вишківської ТГ, а також – на доступність усіх сіл громади. Безперечно, що якісна сполучна і наскрізна автодорога Хуст-Велятино-Вишково-Буштино створює хороші передумови і для розвитку місцевої економіки громади.

Тим не менше, у дорожній інфраструктурі Вишківської ТГ гострокритичними залишаються проблеми великих мостів через р. Тису: Вишківській міст у напрямку Буштина технічно зношений і потребує нового будівництва, а Велятинський вузький міст у напрямку Хуста технічно потребує капітального ремонту. Закриття одного або обидвох мостів через р. Тису через їх технічний стан – з урахуванням обмеженості території Вишківської лівобережної Затисянської долини гірським пасмом Вігорлат-Гутинського вулканічного хребта та україно-румунським кордоном – може частково або навіть повністю заблокувати автодорожнє сполучення з Вишківською ТГ, що є **критичною техногенною загрозою**.

Всі інші «малі» мости і місточки через малі річки і потічки на території Вишківської ТГ також перебувають у неналежному технічному стані і потребують, як мінімум, капітального ремонту.

Послуги поштового зв'язку мешканцям Вишківської ТГ надаються двома операторами: ДП «Укрпошта» та ТОВ «Нова Пошта».

Послуги покриття території громади якісним мобільним зв'язком надають три провайдери України: Київстар, Vodafone, Lifecell. Послуги фіксованого доступу до мережі Internet також надаються кількома провайдерами.

1.5.2. Водопостачання і водовідведення

Системами централізованого водопостачання та водовідведення охоплено близько 90% будівель у селі Шаян (і санітарно-лікувальному та оздоровчому комплексі поблизу села Шаян) та всього близько 10% будинків у селищі Вишково. В інших житлових частинах селища Вишково та селах Ракош, Модьорош, Яблунівка централізовані системи водопостачання і водовідведення відсутні, а мешканці забезпечують свої будинки питною водою з індивідуальних свердловин з утилізацією стічних вод локальними очисними системами. Існуючі очисні споруди централізованого водовідведення (каналізування) зношені і потребують реконструкції та оновлення.

Водночас, з кожним роком у Закарпатті нарастає проблема зниження рівнів ґрунтових вод та сезонних зменшень обсягів поверхневих вод.

Отже, проблема забезпечення мешканців Вишківської ТГ централізованим питним водопостачанням з кожним роком набуває все більшої гостроти.

У Табл. 1.5/1 наведені об'єми стічних вод, відведених на території Вишківської ТГ, безпосередньо у р. Тису (КОС Вишково) або через малі водотоки (Сан. «Шаян»: у р. Кіблер і далі у р. Тису; с. Велятино, басейн термальної води СТОВ «Теплі вод»: у р. Ярок і далі у р. Тису). Дані взяті зі звіту Проекту HUSKROUA/1702/6-1/0029 «Екологічна оцінка басейну Верхньої Тиси, з метою розбудови мережі моніторингу та розробки Плану дій щодо захисту природних цінностей» (ГО «Агентство місцевого розвитку «Європоліс»).

Загалом навіть наявні очисні споруди потребують реконструкції або нового будівництва.

Таблиця 1.5/1 Об'єми стічних вод, відведених безпосередньо у р. Тису або опосередковано через малі водотоки

Джерело скиду	Проектна потужність м ³ /добу	Біологічне навантаження	Загальний обсяг скидів 1000 м ³ /рік	Денний обсяг скидів м ³ /добу	Обсяг скидів м ³ /с
Сан. «Шаян» у р. Кіблер – р. Тису	700	-	75,0	205,5	0,0024
КОС «Вишково» у р. Тису	30	8300	9,0	4,7	0,0003
с. Велятин СТОВ «Теплі води» у р. Ярок – р. Тиса	30	-	6,0	16,4	0,0009

1.5.3 Інфраструктура поводження з твердими побутовими відходами (ТПВ)

Наразі відсутня, як така, і чітка система, і інфраструктурні об'єкти поводження з ТПВ на території Вишківської ТГ. Враховуючи складну екологічну ситуацію, пов'язану з цією проблемою, її вирішення вкрай необхідне.

Загалом у населених пунктах Вишківської ТГ багато років поспіль застосовується застаріла і неефективна система періодичного збору ТПВ безпосередньо від кожного двору. Але частина мешканців не користуються навіть такою несучасною системою, нишком вивозячи ТПВ на несанкціоновані сміттєзвалища на природних територіях громади, яких сформувалась уже понад півтора десятка. Стихійні сміттєзвалища, як відомо, не лише активно забруднюють довкілля, але й суттєво погіршують екосистемні послуги природного середовища та відлякують відпочиваючих і туристів.

Вивіз ТПВ з території Вишківської ТГ здійснює КП «Вишково» застарілою спецтехнікою. Усвідомлюючи комплекс проблем з ТПВ, Вишківська селищна рада має плани її вирішення через проєкт будівництва сміттєсортувального майданчика (земельна ділянка у 2,7 га) та закупку 2-х сміттєвозів. Звісно, створення системи поводження з ТПВ у громаді потребуватиме, окрім інфраструктурних і транспортних рішень, ще багато інших заходів.

1.5.4. Інфраструктура бюджетних установ і комунальних закладів

На територіях селища Вишково та сіл Велятино, Модьорош, Ракош, Шаян і Яблунівка за рахунок бюджету громади та субвенцій з державного бюджету утримується: 5 закладів дошкільної освіти; 6 закладів загальної освіти; 1 міжшкільний ресурсний центр; 2 музичні школи; 3 будинки культури; 3 бібліотеки; 2 фельдшерсько-акушерські пункти і 3

Додаток
до рішення № 4 першої сесії
селищної ради 8 скликання від
02.12.2020 року
(у редакції рішення сесії Вишківської
селищної ради двадцять сьомої сесії
VIII скликання
від __.__.2025 року № __)

ПОЛОЖЕННЯ **про постійні комісії селищної ради**

Розділ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.

1.1. Це Положення розроблене відповідно до Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про статус депутатів місцевих рад» і визначає повноваження, компетенцію та порядок організації роботи постійних комісій ради. Постійні комісії ради у своїй роботі керуються чинним законодавством України, Регламентом селищної ради та цим Положенням.

1.2. Постійні комісії ради є органами ради, що обираються з числа її депутатів, для вивчення, попереднього розгляду і підготовки питань, які належать до їх відання, здійснення контролю за виконанням рішень ради, її виконавчого комітету.

1.3. Порядок утворення, ліквідації постійних комісій, затвердження та зміна їх складу, обрання та відкликання голів постійних комісій визначається Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», Регламентом селищної ради та цим Положенням.

1.4. Засідання постійних комісій є відкритими та гласними, окрім випадків, передбачених чинним законодавством України. Жодній особі не може бути відмовлено у праві бути присутньою на її засіданні. Право громадянина України бути присутнім на засіданні може бути обмежено лише у випадку вчинення протиправних та хуліганських дій, а також порушення вимог цього Положення. Рішення про обмеження присутності інших осіб на засіданні постійної комісії приймається процедурним рішенням.

1.5. Усі стадії роботи комісії (початок, обговорення, голосування, завершення, тощо) є відкритими. Забороняється видалення присутніх із приміщення (або видалення комісії в інше приміщення) при обговоренні чи голосуванні. Члени комісії, працівники управління по забезпеченню роботи ради та інші посадові особи місцевого самоврядування, які мають інформацію про можливу присутність на засіданні комісії великої кількості людей, зобов'язані завчасно повідомити про це голову комісії (особу, яка виконує обов'язки голови комісії). Голова комісії повинен (за можливістю) вирішити перед початком засідання комісії питання про проведення засідання в приміщенні, яке дозволить забезпечити присутність усіх бажаючих.

1.6. Засідання постійної комісії скликається в міру необхідності і є

амбулаторії; 1 лікарня і 1 поліклініка; КНП «Вишківський Центр первинної медико-санітарної допомоги ім. О. Грінберга»; КНП «Закарпатського центру екстреної медичної допомоги та медицини катастроф»; КП «Стадіон Тиса»; громадська будівля Вишківської селищної ради та ЦНАПу.

Будівлі усіх перелічених установ і закладів в тій чи іншій мірі потребують як ремонту (капремонту), так і заходів теплосанації та/або заходів підвищення енергоефективності і енергоощадності вкупі із забезпеченням умов комфортності.

1.6. Містобудівна документація

У Вишківській селищній територіальній громаді сформувалась висока потреба в оновленні та новій розробці основних містобудівних документів ради, що не може не стримувати просторово-інфраструктурний, економічний і екологічний розвитку громади та залучення інвестицій. Втім, дана проблема характерна для більшості селищних і сільських територій і громад Закарпаття та інших областей України.

Табл. 1.6.1. Стан в розрізі видів містобудівної документації

Види основних містобудівних документів	Стан на 2024 рік	Перспективи
Генеральні плани 6 населених пунктів ТГ	В наявності для усіх населених пунктів, але застарілі	Ініціювати найбільш актуальні оновлення генпланів
Геопросторові мапи і дані інвентаризації земель	Немає. Не вистачає бюджетних можливостей	Домагатись державної підтримки
Комплексний план просторового розвитку ТГ	Немає. Не вистачає бюджетних можливостей.	Домагатись державної підтримки
Детальні плани територій для проєктів розвитку і забудови територій	ДПТ розробляються відповідно до потреб	Продовжувати розробку найбільш актуальних ДПТ

Вищенаведена Табл. 1.6.1. характеризує нинішню ситуацію у громаді з видами основних містобудівних документів.

Особливостями нової розробки основних містобудівних документів Вишківської ТГ (комплексний план просторового розвитку ТГ; геопросторові мапи і дані інвентаризації земель) очікувано є такі:

- високий відсоток лісистості і гірського рельєфу території та їх природна екосистемна цінність;
- вихід природних і урбанізованих територій на державний кордон України з Румунією;
- наявність прибережної водозахисної смуги уздовж р. Тиси;
- критична ситуація з 2-ма основними сполучними мостами через р. Тису (див. підрозділ 1.5 «Наявна інфраструктура»).

1.7. Інформація щодо відповідності Регіональній Стратегії розвитку

Чинна Регіональна Стратегія розвитку Закарпатської області на період 2021-2027 років, затверджена Рішенням Закарпатської обласної ради від 20.12.2019 року №1630 (зі змінами, внесеними рішенням обласної ради від 01.10.2020 року №1840), визначає такі Стратегічні цілі розвитку Закарпатської області:

1. Збереження і розвиток людського та соціального капіталу.
2. Прискорення досягнення конкурентоспроможності та інноваційності регіональної економіки.
3. Побудова локальних економік знань та смарт-спеціалізація.
4. Забезпечення охорони довкілля, екологічно збалансованого і раціонального природокористування та просторової гармонії.
5. Забезпечення сталого розвитку сільських та гірських територій в умовах системних реформ.

Навіть просте порівняння зі Стратегічними цілями Стратегії розвитку Вишківської селищної територіальної громади до 2027 року (див. Розділ 5) засвідчує про їх узгодженість з окремими Стратегічними цілями Регіональної Стратегії розвитку (РСР) :

1. Підтримка місцевого економічного розвитку та залучення інвестицій: *узгодженість зі Стратегічною ціллю 2 РСР.*
2. Покращення якості і доступності соціальних послуг в усіх населених пунктах громади: *узгодженість зі Стратегічною ціллю 1 РСР.*
3. Забезпечення потреб громади у просторовому, інфраструктурному, енергетичному плануванні і розвитку та в екологічній безпеці: *узгодженість зі Стратегічною ціллю 4 РСР.*

Окрім того, більш повне порівняння Системи Стратегічних і Оперативних цілей Стратегії розвитку Вишківської ТГ з аналогічною Системою Стратегічних і Оперативних цілей Регіональної Стратегії розвитку Закарпатської області (див. нижче Розділ 5, Табл. 5.3) також засвідчує про їх повну узгодженість і на рівні Оперативних цілей.

1.8. Економічний розвиток та підприємництво

Доступний для аналізу даними розвитку та реальними результатами місцевої економіки та підприємництва і фермерства у Вишківській селищній ТГ є податкові надходження та аналіз економічної діяльності найбільших платників податків – суб'єктів підприємницької діяльності за останні 3 роки: 2021-й, 2022-й і 2023-й роки. Узагальнюючі дані всіх видів надходжень до бюджету Вишківської ТГ за 2021-2023 року, у тому числі від суб'єктів підприємницької діяльності на території ТГ, наведені у наступному підрозділі 1.9. «Фінансовий стан та бюджет територіальної громади».

Загалом станом на липень 2024 року, за даними казначейських звітів про надходження платежів до бюджету громади, економічно активними платниками податків є 509 юридичних та фізичних осіб-підприємців Аналогічно за даними казначейських звітів про надходження платежів до бюджету ТГ економічно активними є 5 фермерських господарств (3 юридичні та 2 фізичні особи-підприємці). Звісно, зареєстрованих фізичних осіб-підприємців (ФОПів), які не здійснюють з якихось причин підприємницьку діяльність або перебувають у «тіні», може бути більше, аніж кількість ФОПів – платників податків.

Найбільші платниками податків – суб'єкти підприємницької діяльності у Вишківській селищній ТГ працюють у таких сферах:

- оптова і роздрібна торгівля: ТОВ «Едельвелла» та ін.;

- переробна промисловість: ТОВ ВАП «Шаяни», ТОВ «Шаянські джерела»;
- послуги з оздоровлення і рекреації: ДП «Санаторій «Шаян»; ПРАТ «Укрпрофоздоровниця» та ін.;
- рекреація, оздоровлення, дозвілля: ТОВ «Теплі води».

Нижче в Табл. 1.8.1 наведено дані змін єдиного і акцизного податку та туристичного збору на території Вишківської ТГ упродовж 2021-2023рр..

Табл. 1.8.1 Зміни єдиного і акцизного податку та туристичного збору за 2021-2023рр.

Роки Вид податку	2021р.		2022р.		2023р.		Динаміка 2023/2021	
	млн. грн.	питома вага	млн. грн.	питома вага	млн. грн.	питома вага	млн. грн.	питома вага
Єдиний податок	7,385	24%	7,302	17,9%	8,826	19,6%	1,441	119,5%
Акцизний податок	0,618	2%	0,962	2,4%	1,168	2,6%	0,551	189,1%
Туристичний збір	0,441	1,4%	0,79	1,8%	0,803	1,8%	0,362	182,2%

Найбільшу частку (59,2%) у складі місцевих податків і зборів становив єдиний податок, а у складі всіх податкових надходжень єдиний податок становить 19,6% за 2021-2023рр., що обумовлено збільшенням кількості платників єдиного податку на території ТГ.

Акцизний податок упродовж 2021-2023рр. становив 2,0-2,6% питомої ваги у складі місцевих податків і зборів, а зростання його надходжень на 89,1% за останні 3 роки зумовлене ростом споживчих цін та збільшенням обсягів реалізації підакцизних товарів.

Найімовірніше, що і зростання надходжень туристичного збору на 82,2% за 2021-2023рр. зумовлене аналогічними причинами (у т.ч. зростання цін та обсягів завантаженості рекреаційно-оздоровчих і туристичних закладів).

У розвитку економіки та підприємництва Вишківської селищної ТГ є значні резерви. Так, разом з уже згаданими вище основними платниками податків до бюджету громади на території Вишківської ТГ зареєстровані у 2021-2022рр. та відносно активно діяли 16 малих підприємств та 20 туристичних об'єктів (*Джерело: Паспорт Вишківської ТГ, 2021р.*)

Так, землі особливо цінних лісів та лісовкритих площ, займаючи значну площу території громади, вносять незначний вклад у її економічний розвиток. Правда, вони створюють потужний природний ресурс екосистемних послуг, що саме по собі може бути оцінено і в еколого-економічних показниках та вносить екологічну збалансованість у сталий розвиток громади.

Так, родючі сільськогосподарські землі, також займаючи значні площі території громади, не вносять належний внесок в агроекономічний розвиток Вишківської ТГ.

Гостра безпекова криза, обумовлена війною РФ проти України, вкрай негативно вплинула і на економічний та енергетичний розвиток навіть глибоко тилової Закарпатської області та її 64 територіальні громади, включаючи і Вишківську селищну ТГ.

Водночас, війна відкрила і вікно нових можливостей для розвитку і розміщення релокованих підприємств прифронтових регіонів та залучення зовнішніх і внутрішніх

інвестицій в рамках євроінтеграційних процесів та Програм інфраструктурного відновлення та відбудови України.

Зазначене є додатковою причиною вибору 2-х із 3-ох Стратегічних цілей Стратегії розвитку Вишківської селищної ТГ до 2027 року, зокрема (див. Розділ 5):

1. Підтримка місцевого економічного розвитку та залучення інвестицій

3. Забезпечення потреб громади у просторовому, інфраструктурному, енергетичному плануванні і розвитку та в екологічній безпеці.

1.9. Фінансовий стан та бюджет територіальної громади

Бюджет Вишківської селищної територіальної громади формується відповідно до Бюджетного та Податкового кодексів України.

У 2021 залишок невикористаних коштів на початок року становив 1,3 млн.грн, надходження до бюджету становили 146,7 млн.грн, видаткова частина - 120,4 млн. Залишки не використаних коштів на кінець року становили 27,6 тис.грн, в тому числі кошти субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію інфраструктурних проектів та розвиток об'єктів соціально-культурної сфери.

У 2022 році обсяг доходів бюджету громади становив 131,4 млн.грн, видатків – 130,5 млн.грн, залишок невикористаних коштів на кінець року – 28,5 млн.грн.

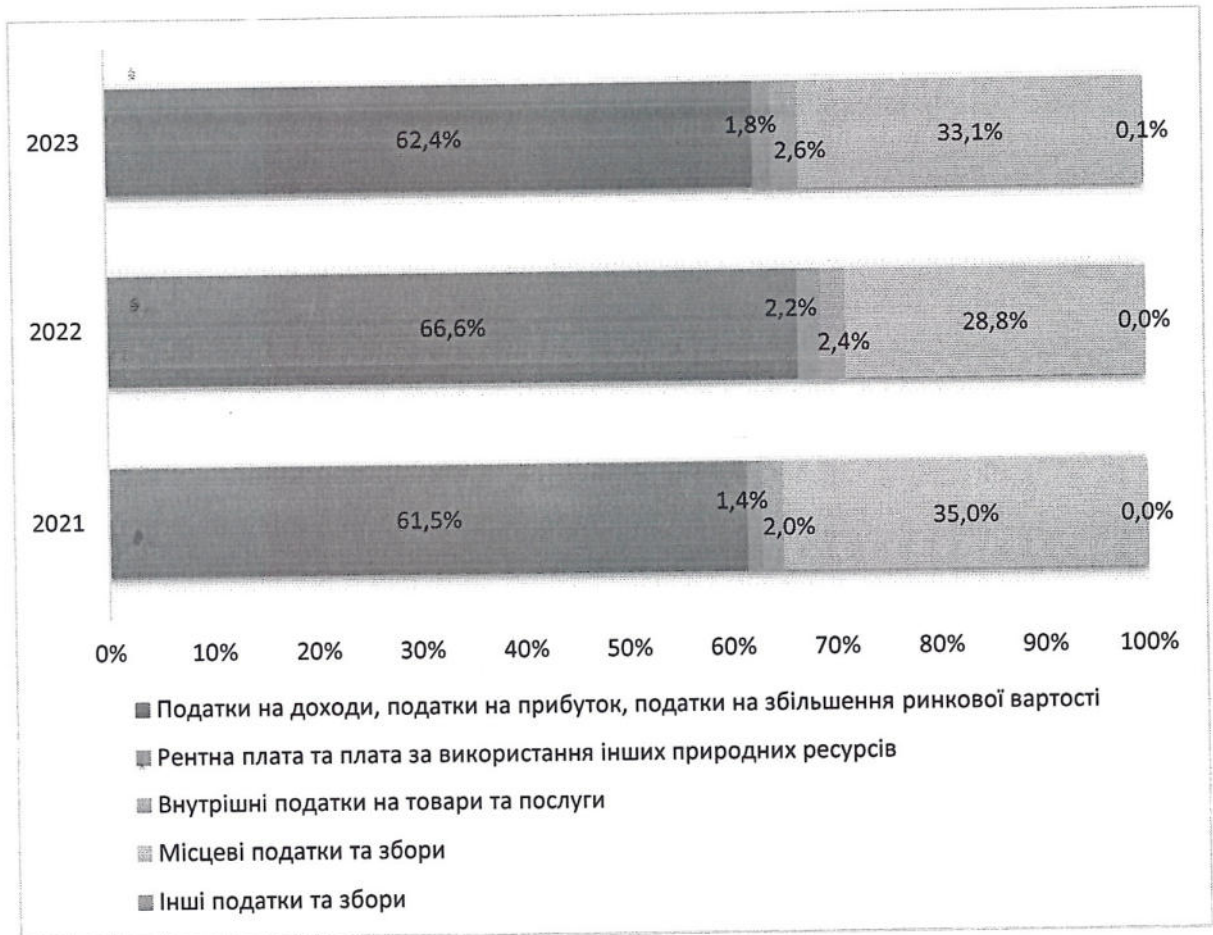
У 2023 р. доходи бюджету Вишківської селищної територіальної громади становили 154,8 млн грн (на 17,8% більше 2022 року), видатки – 176,1 млн грн (на 35,0% більше попереднього року). У 2023 році видаткова частина бюджету збільшена за рахунок залишків коштів, які не були використані у попередніх роках, в тому числі субвенцій з державного бюджету.

Доходи. За інформацією Державного веб-порталу бюджету для громадян у 2023 р. податкові надходження склали 29,1% усіх доходів бюджету Вишківської селищної територіальної громади, у 2022 році їх частка складала 31,0%, а в 2021 році – 21,0% (рис. 1.9.1.). Питома вага офіційних трансфертів у 2023 році склала 61,4% усіх доходів бюджету громади. У 2022 році вона становила 60,8%, а в 2021 – 75,4% усіх доходів бюджету громади. Така зміна структури доходів бюджету громади була зумовлена суттєвим скороченням офіційних трансфертів з початком повномасштабної війни. Натомість доходи від операцій з капіталом залишились на тому ж рівні, а офіційні трансферти зросли лише на 2,5%.

Рис. 1.9.1. Динаміка та структура доходів бюджету Вишківської селищної територіальної громади у 2021-2023 рр., млн грн

Податкові надходження. Більше половини (62,4%) усіх податкових надходжень бюджету Вишківської ТГ у 2023 році становив податок з доходів фізичних осіб (рис. 2, рис. 3). У порівнянні з 2022 роком надходження від ПДФО зросли на 3,6 %, а з 2021 роком на 48,6%. Зростання надходжень ПДФО з 2022 року зумовлено збільшенням кількості військовослужбовців у громаді та зростання розміру їх грошового утримання, а також збільшенням частки відрахування ПДФО до місцевих бюджетів на 2022-2023 роки (з 60% до 64% загальної суми цього податку).

Значну питому вагу податкових надходжень бюджету Вишківської селищної територіальної громади займають доходи від місцевих податків і зборів. У громаді справляють наступні місцеві податки: податок майно, туристичний збір, єдиний податок. ОМС у межах своєї компетенції встановили ставки та пільги щодо сплати місцевих податків.

1.10. Органи управління громадою

Вишківська селищна рада представлена 26 депутатами та селищним головою. Партійна приналежність депутатів: ПП «Батьківщина» - 5 депутатів; ПП «Слуга народу» - 4 депутати; ПП «Рідне Закарпаття» - 4 депутати; ПП «Товариство угорської культури Закарпаття» «(КМКС) – 4 депутати; позафракційні – 9 депутатів.

Селищною радою створено 8 постійних комісій ради: з питань економічної політики, планування, бюджету та фінансів; з питань екологічної політики, охорони довкілля та земельних відносин; з питань освіти, спорту, охорони здоров'я, соціального захисту та культури; з питань місцевого самоврядування, регламенту, депутатської етики, законності та провпорядку4 з питань ТЕБ та надзвичайних ситуацій; з питань евакуації населення; адміністративна комісія; з питань запобігання та протидії домашньому насильству. Гендерний склад депутатського корпусу (на рік обрання) задовільний: 6 жінок; 20 чоловіків.

До складу виконавчого комітету Вишківської селищної ради було обрано 29 осіб, у тому числі: селищний голова, 3 його заступники, староста Велятинського старостинського округу, секретар виконкому (керуючий справами селищної ради), а також – керівники

окремих освітніх закладів та установ, підприємці, представники пенсійного прошарку населення, громадські активісти.

Гендерний склад виконкому ради (на рік обрання) задовільний: 12 жінок, 17 чоловіків.

Апарат ради та її виконавчого органу (станом на 2024 рік) загалом нараховує 54,5 штатних одиниць. Серед структурних підрозділів виділені такі: відділ бухгалтерського обліку та звітності; відділ юридичного забезпечення ради; відділ містобудування і архітектури; відділ земельних ресурсів; сектор соціального захисту населення; сектор житлово- комунального господарства; технічний персонал.

Селищною радою у грудні 2020 року утворено один – Велятинський старостинський округ з центром у селі Велятино. До складу Велятинського старостинського округу не входить територія селища Вишково.

	2021		2022		2023		Динаміка 2023/2021 рр.	
	млн грн	питома вага	млн грн	питома вага	млн грн	питома вага	млн грн	%
ПДФО	18,908	61,4%	27,116	66,6%	28,099	62,4%	9,191	148,6%
<i>у т.ч. з військовослужбовців</i>	1,288	4,2%	5,501	13,5%	1,817	4,0%	0,530	141,1%
Єдиний податок	7,385	24,0%	7,302	17,9%	8,826	19,6%	1,441	119,5%
Податок на майно	2,965	9,6%	3,689	9,1%	5,282	11,7%	2,317	178,1%
Акцизний податок	0,618	2,0%	0,962	2,4%	1,168	2,6%	0,551	189,1%
Туристичний збір	0,441	1,4%	0,729	1,8%	0,803	1,8%	0,362	182,2%
Рентна плата	0,444	1,4%	0,903	2,2%	0,797	1,8%	0,353	179,6%
Інші податкові надходження	0,050	0,2%	0,020	0,0%	0,032	0,1%	-0,018	64,1%
Податкові надходження, всього	30,811	100,0%	40,721	100,0%	45,008	100,0%	14,197	146,1%

Найбільшу частку у складі місцевих податків і зборів становив єдиний податок – 59,2% місцевих податків і зборів та 19,6% всіх податкових надходжень. У 2023 році відбулося зростання обсягу його надходжень до місцевого бюджету на 19,5% порівняно з 2021 роком. Це було зумовлено збільшенням платників податку на території громади.

Доходи від податку на майно у 2023 році становили 11,7% податкових надходжень. Практично рівномірно у структурі надходжень від податку на майно складають плата за землю (земельний податок та оренда) з юридичних осіб (35,6%), податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (32,9%), та плата за землю з фізичних осіб (30,9%).

Акцизний податок становить протягом 2021-2023 рр 2,0-2,6%. Зростання надходжень податку на 89,1% за останні 3 роки зумовлене ростом споживчих цін та збільшенням обсягів реалізації підакцизних товарів.

Надходження рентної плати, що становлять 1,8% податкових надходжень у 2023 році, у порівнянні з 2022 роком зменшилися на 11,7% у зв'язку зі сплатою у 2022 році платником податкового боргу, який виник у попередні роки, а відносно 2021 року збільшилися на 79,6%.

Найбільші платники податків – суб'єктів підприємницької діяльності у Вишківській селищній територіальній громаді функціонують у таких сферах:

- охорона здоров'я та надання соціальної допомоги (ДП «Санаторій «Шаян» ПРАТ «Укрпрофоздоровниця»);
- переробна промисловість (ТОВ ВАП «Шаяни», ТОВ «Шаянські джерела»);
- оптова та роздрібна торгівля (ТОВ «Едельвелла»);
- мистецтво, спорт, розваги та відпочинок (ТОВ «Теплі води»).

Податковий борг станом на 01.01.2024 року становить 2 124,8 тис. грн, з них юридичних осіб – 144,2 тис. грн, фізичних осіб – 1 980,6 тис. грн. За 2023 рік податковий борг зріс на 13%, а відносно показника станом на 01.01.2022 року – на 45,7%. Таке зростання зумовлено збільшенням податкового боргу в основному по земельному податку з фізичних осіб.

Розділ 2. SWOT-АНАЛІЗ

Одним із важливих методів аналізу факторів внутрішнього і зовнішнього середовища територіальної громади є аналіз SWOT, аббревіатура якого сформована від заголовних літер назв груп цих факторів – Strengths (Сильні сторони), Weaknesses (Слабкі сторони), Opportunities (Можливості), Threats (Загрози.). Цей евристичний метод аналізу дозволяє виявити внутрішні характеристики громади, які, з огляду на довгострокову перспективу, стратегічне бачення та обрані пріоритети розвитку, можна розглядати як її конкурентні переваги або ж як недоліки; враховуючи відкритий характер системи, якою також є і будь-яка територіальна громада, для повноти картини необхідним є виокремлення шансів, які формують сприятливе підґрунтя для її розвитку, та загроз, котрі де-факто цей розвиток стримують.

Визначення найбільш вагомих факторів природного і урбанізованого середовища Вишківської територіальної громади здійснювалось за трьома напрямками, які дозволяють в повній мірі комплексно оцінити стан і перспективи її сталого (збалансованого) розвитку - економічного, соціального та екологічного. Окремому оцінюванню підлягали також чинники, класифіковані як складові адміністративного середовища, яке формує інституційну спроможність громади. Результати аналізу подано в табличній формі.

Визначення складових SWOT-аналізу проводилось на окремому засіданні Робочої групи з розроблення Проекту Стратегії – 2027 та Плану заходів її реалізації.

Сильні сторони (внутрішні чинники)	Слабкі сторони (внутрішні чинники)
<p>1. Наявність багатих ландшафтно-рекреаційних, оздоровчих та бальнеологічних лікувальних ресурсів, у т.ч. покладів мінеральних і термальних вод, а також – традицій їх національного використання</p> <p>2. Наявність багатих лісових ресурсів на передгірських територіях та традицій лісогосподарювання і лісництва.</p> <p>3. Вигідне природно-географічне</p>	<p>1. Неналежна якість внутрішніх доріг на територіях селища та сіл ТГ.</p> <p>2. Неналежний стан та характеристики енергоефективності окремих будівель комунальної власності на територіях селища і сіл ТГ.</p> <p>3. Відсутність належних систем якісного водопостачання і водовідведення та зношеність протипаводкових споруд.</p>

<p>розташування у долині річки Тиса з виходом на державний кордон України і Румунії, в безпосередній близькості м. Хуста та автодороги державного і міжобласного значення Мукачево-Рахів-Рогатин та залізничної лінії Мукачево-Батьово-Солотвино.</p> <p>4. Наявність відносно родючих земельних угідь на територіях природно-географічна виокремленої Затисянської долини, що повністю включає територію Вишківської ТГ.</p> <p>5. Наявність історико-культурної спадщини та досвіду розвитку етнокультурного і оздоровчого та лікувального туризму.</p> <p>6. Належний доступ до якісних послуг первинної медичної допомоги та збереження на місцевому рівні окремих послуг вторинної ланки медичної допомоги.</p> <p>7. Належно діючий Центр надання адміністративних послуг (ЦНАП) у ТГ.</p> <p>8. Наявність значного природно-ресурсного потенціалу впровадження різних видів відновних джерел енергії (ВДЕ) у комунальних об'єктах і на територіях ТГ.</p> <p>9. Багаторічні території розвитку спорту і масових заходів культури та відпочинку мешканців ТГ.</p> <p>10. Збереження і збагачення цінностей мирного співжиття і толерантних взаємин жителів різних національностей та релігійних конфесій.</p> <p>11. Набутий позитивний досвід селищної ради щодо взаємовигідного транскордонного співробітництва із зарубіжними громадами-партнерами.</p>	<p>4. Неналежний стан і рівень громадської безпеки в ТГ.</p> <p>5. Відсутність належної системи збору, сортування, утилізації і переробки ТПВ (твердих побутових відходів).</p> <p>6. Відсутність належної і сталої системи громадського транспорту як з іншими населеними пунктами області, так і з селами громади.</p> <p>7. Відсутність комплексного плану просторового розвитку Вишківської ТГ, застарілість генеральних планів більшості населених пунктів громади.</p> <p>8. Відсутність системи та інституцій підтримки розвитку бізнесу, підприємництва та фермерства у громаді.</p> <p>9. Високий рівень трудової міграції у т.ч. закордонної міграції.</p> <p>10. Критична технічна зношеність основних мостів через р. Тису та інших, малих мостів.</p>
<p align="center">Можливості (зовнішні чинники)</p>	<p align="center">Загрози (зовнішні чинники)</p>
<p>1. Реалізація на територіях Вишківської ТГ окремих державних і обласних програм та проєктів розміщення релокованих з фронтових і прифронтових територій промислових підприємств;</p> <p>2. Розширення можливостей небюджетного фінансування розвитку Вишківської ТГ за рахунок донорських програм міжнародної технічної допомоги України, програм транскордонного співтовариства, Програм відновлення та ін.;</p> <p>3. Участь Вишківської ТГ у процесах євроінтеграції через поглиблення</p>	<p>1. Затяжна військова агресія росії проти України та продовження дії воєнного стану на території України;</p> <p>2. Тенденція до концентрації публічних фінансів на державному рівні;</p> <p>3. Глобальні кліматичні зміни, що можуть спричинити негативний вплив на природні екосистеми і комфортність життя у громаді (зниження ґрунтових вод, потепління клімату);</p> <p>4. Вимивання працездатного населення і скорочення людського ресурсу громади внаслідок посилення закордонної трудової міграції;</p>

<p>співробітництва з містами-побратимами та містами-партнерами за кордоном;</p> <p>4. Залучення зовнішніх і внутрішніх інвестицій в економічний розвиток ТГ;</p> <p>5. Участь ТГ у міжнародних проєктах і програмах впровадження Зеленого Енергетичного Переходу.</p> <p>6. Перспективи відкриття нового пункту пропуску на українсько-румунському кордоні поблизу с. Яблунівка на території ТГ.</p> <p>7. Перспективи реконструкції (будівництва) мостового переходу через р. Тиса для вантажного автомобільного транспорту і зокрема з метою розширення закордонних транспортних перевезень і активізації міжнародної торгівлі та людських комунікацій.</p>	<p>5. Зменшення уваги з боку держави та міжнародних грантодавців до «тилових» територій після перемоги і визволення окупованих територій України;</p> <p>6. Загроза повеней (річки Тиса);</p> <p>7. Зростання цін на енергоносії;</p> <p>8. Зменшення рівня купівельної спроможності населення, зростання кількості осіб, які проживають за межею бідності;</p> <p>9. Збільшення диспропорцій між обсягом відповідальності місцевого самоврядування та його фінансовим забезпеченням.</p>
---	---

Розділ 3. Сценарії розвитку територіальної громади

Сценарне моделювання є важливою методологічною базою стратегічного вибору. Сценарій – деяка послідовність подій, які можуть відбутися в майбутньому із значною долею ймовірності за певних умов. Такі умови, або фактори, можуть бути як зовнішні, так і внутрішні. Іншими словами, в основі кожного сценарію повинні бути покладені базові сценарні припущення, за яких можуть виникати ті чи інші фактори впливу.

Зважаючи на те, що основним фактором (чинником) впливу, який обумовлює траєкторію, темпи, можливості та ризики розвитку громад в Україні на сьогоднішній день є повномасштабна війна, яку розгорнула росія на території нашої держави, в основі сценаріїв розвитку громад покладено фактор війни.

Основними сценаріями розвитку є: *песимістичний та стримано оптимістичний.*

Песимістичний сценарій розвитку

Песимістичний сценарій розвитку формується за комплексу припущень, що тривкий у часі (горизонті планування) баланс зовнішніх і внутрішніх факторів впливу на стан громади, як соціально-економічної системи залишається незмінним або може погіршуватися, з огляду на **продовження війни (до 2025 року) / її перехід у заморожений стан, що не дозволяє сформувати стимули для розвитку країни, регіону, громади.**

Базові припущення песимістичного сценарію – зовнішні чинники:

1. Війна з росією триває, здійснюються перманентні бомбардування українських міст, об'єктів інфраструктури, знищення економіки тощо.

2. Демографічні втрати, спричинені війною, подальше зменшення населення через падіння народжуваності і активні еміграційні процеси, різкі зміни в системі розселення – посилення концентрації населення в містах – у східних регіонах через концентроване відновлення інфраструктури у великих містах, у центральних і західних – через концентрацію ВПО в обласних центрах та містах обласного значення.

3. Виключення частини території України з господарської діяльності через окупацію, мінування територій, забруднення земель (зокрема с/г), через хімічні та вибухові ураження тощо.

4. Втрата економічного потенціалу східних регіонів, їх деіндустріалізація, різкі зміни в системі розміщення господарської діяльності.
5. Зниження економічної спроможності більшості територіальних громад та регіонів України (через вилучення територій з господарської діяльності, релокацію бізнесу та переміщення трудового ресурсу, розірвання логістичних ланцюгів, втрату експортних можливостей тощо) та розширення територій, які потребують державної підтримки.
6. Масові руйнування інфраструктури, невідповідність та вразливість інфраструктури для потреб військового часу (в т.ч. недостатність в окремих регіонах).
7. Втрата транзитного потенціалу більшості регіонів.
8. Необхідність відновлення управління та базової інфраструктури на деокупованих територіях.
9. Велика кількість ВПО, необхідність їх інтеграції в соціальне і економічне життя приймаючих громад.
10. Дестабілізація ринків праці через масове переміщення працівників, релокацію бізнесу, втрата фахівців через мобілізацію, еміграцію тощо.
11. Поява з часом великої кількості ветеранів війни, які потребують реабілітації та інтеграції в мирне життя.
12. Зниження доходів бюджету на тлі зростання видатків на утримання ЗСУ та розвиток ВПК.
13. В умовах воєнного стану спостерігається тимчасове (сподіваємось) згортання децентралізації та повернення частково до централізованого управління.
14. Відсутність реальних механізмів /програм підтримки місцевого економічного розвитку. Поступове скорочення офіційних трансфертів (освітньої субвенції, дотації вирівнювання) тощо.
15. Перекладання окремих повноважень у соціальній сфері на рівень територіальних громад.
16. Рівень тіньової зайнятості залишається високим, а в деяких громадах поглиблюється через економічну депресію та неспроможність суб'єктів бізнесу сплачувати податки.
17. ВВП країни досягнуло мінімального рівня за останні 30 років. Тенденцій відновлення економічної активності не спостерігається.
18. Гривня підтримується виключно міжнародними вливаннями та кредитами, темп інфляції залишається високим.
19. Інфляція та втрата доходів частини населення призводять до зниження купівельної спроможності населення.
20. Інвестиційні зусилля відкладаються в часі до завершення війни.
21. Податковий тиск на підприємців залишається високим. З метою наповнення державного та місцевих бюджетів податковий тиск може навіть посилюватись.
22. Підприємницький клімат в Україні та регіоні суттєво не змінюється і навіть погіршується.
23. Мілітарна та фінансова підтримка партнерів та донорів залишається на низькому рівні.

Базові припущення песимістичного сценарію – внутрішні чинники:

1. Територіальні громади далі несуть навантаження, спричинені війною – інтеграція ВПО в громади, їх супровід та підтримка, робота з релокованим бізнесом, робота з партнерами щодо надання гуманітарної допомоги, підтримка ТРО тощо.
2. Зростання демографічних ризиків для громади через міграційні процеси та потреби мобілізації, що вже у найближчі роки спричинить скорочення споживачів освітніх, медичних, культурних послуг.
3. Громади втрачають мешканців, зокрема вузьких фахівців, що відображається на забезпеченні процесів життєдіяльності громади.

4. Економіка в громаді слабо розвинута, більшість працює в тіні, розвитку малого та середнього бізнесу не приділяється достатньої уваги.

5. Розвиток сільського господарства обмежений змінами в можливостях експорту, туристична сфера не відновила після падіння в умовах коронакризи, промисловість потерпає від втрати логістичних ланцюгів, потенційних напрямків збуту продукції тощо.

6. Доходи місцевих бюджетів знижуються через зменшення офіційних трансфертів з державного бюджету та зниження економічної активності в громадах.

7. Зростання частки доходів місцевих бюджетів від бюджетної сфери (освіта, охорона здоров'я, управління, оборона та ін.).

8. Інвестиційний клімат у громаді залишаються у замороженому стані до завершення бойових дій.

9. Рівень купівельної спроможності населення постійно знижується.

10. Громади продовжують оптимізацію мережі закладів освіти, охорони здоров'я, культури тощо з огляду на брак бюджетного ресурсу, але це не супроводжується зростанням якості освітніх, медичних, культурних, соціальних послуг.

11. Обмеження на використання бюджетних коштів на капітальні видатки залишаються жорсткими, що не дозволяє оновлювати соціальну та інженерну інфраструктуру в громадах.

12. Збільшення кількості недобудованих об'єктів через брак інвестиційного /бюджетного ресурсу.

13. Інституції підтримки бізнесу в громаді не формуються через обмеженість бюджетного ресурсу та/або відсутність фахівців (проектних менеджерів).

14. Заходи з забезпечення енергоефективності згортаються, видатки на екологічні цілі скорочуються, що поряд із відсутністю модернізації інженерної інфраструктури негативно впливає на екологічну ситуацію в громаді.

Результат імплементації песимістичного сценарію для Вишківської ТГ:

– чисельність населення громади продовжує скорочуватися. Водночас спостерігається його «старіння». Ситуацію погіршуватимуть міграційні процеси, молоді сім'ї покидають громаду в пошуках кращої життєвої перспективи, здебільшого, за кордоном;

– зниження рівня безпеки мешканців громади. Набудуть поширення такі негативні соціальні явища, як девіантна поведінка та злочинна діяльність, особливо в середовищі сільських мешканців та серед ромського населення. Це, при загальному скороченні чисельності населення, зумовить погіршення якості людського і соціального капіталу громади;

– відповідно низький рівень народжуваності призведе до скорочення кількості учнів у закладах загальної середньої освіти та вихованців у закладах дошкільної освіти. Це зумовить суттєве здорожчання утримання закладів освіти. Внаслідок скорочення освітньої субвенції зростає частка власних доходів громади у видатках на освіту, бюджет розвитку практично відсутній;

– через відсутність достатнього обсягу місцевого ресурсу а також інвестицій, в громаді знижуватиметься ефективність систем освіти та охорони здоров'я. Це не дасть змоги поліпшити рівень соціального захисту місцевих мешканців та підвищити якість їх медичного й освітнього обслуговування;

– погіршиться екологічна ситуація в громаді. Відсутність сучасних природоохоронних заходів та неспроможність місцевої влади ефективно впроваджувати нові підходи до поводження з відходами, передусім через брак фінансових ресурсів, не дозволять гарантувати збереження довкілля на нинішньому рівні, через що виснажуватимуться земельні ресурси;

– спостерігатиметься зниження рівня оплати праці і доходів мешканців громади, посилюватиметься безробіття. Економічна активність у сільських населених пунктах обмежиться сировинним продуктом з низькою доданою вартістю;

– туристична сфера концентруватиметься на споживачах з середньою купівельною спроможністю, без розширення спектру категорій споживачів туристичних і оздоровчих послуг;

– зниження підприємницької активності у громаді; економічна спеціалізація громади визначатиметься вузьким колом тих видів економічної діяльності, які збережуть власний потенціал розвитку. Значна частина ділової активності відбуватиметься в тіньовому сегменті економіки;

– погіршення конкурентних позицій громади в боротьбі за фінансово-інвестиційні та людські ресурси, як у регіональному, так і в загальнодержавному й транскордонному вимірах;

– через скорочення державних програм та субвенцій інфраструктура громади і комунальні об'єкти залишаться у критичному стані. Інженерна інфраструктура продовжить зношуватись;

– ускладнене (неповномірне) використання потенціалу місцевих фінансів через поглиблення тіньової економіки в торгівлі та сфері послуг. В цих умовах збільшення обсягів надходжень до місцевого бюджету буде пов'язане, насамперед, з подальшою активізацією роботи органів місцевого самоврядування громади та інститутів громадянського суспільства, що діють на її території, передусім у напрямі залучення додаткових коштів від міжнародних донорських організацій для реалізації інфраструктурних та інших проєктів;

– просторова та часова невизначеність бойових дій зумовлює зниження інвестиційної привабливості громади;

– будівництво (проєктування) об'єктів інфраструктури регіонального рівня (до прикладу, новий міст через р. Тису) призупинено на невизначений час.

Стримано-оптимістичний сценарій розвитку

Стримано-оптимістичний сценарій розвитку будується на припущеннях, за яких формуються більш сприятливі зовнішні (глобальні і національні) та внутрішні (ті, які громада здатна створити самостійно) фактори впливу: *громада активно використовує власні сильні сторони (конкурентні переваги) та можливості з метою нівелювання ризиків, які виникають з огляду на умови суспільно-економічного розвитку країни.* Основним фактором цього сценарію є **ймовірність завершення війни не пізніше 2025 року.**

Базові припущення стримано-оптимістичного сценарію – національний та регіональний рівень:

1. Війна з росією завершується перемогою України або переходить у заморожений формат (без активних бомбардувань українських міст, об'єктів інфраструктури, економіки тощо). Уся / практично уся територія України деокупована.

2. Частина населення, що перебувала за кордоном, повертається в Україну (щонайменше 50%).

3. ВПО повертаються в свої громади або активно інтегруються в соціальний, економічний простір приймаючих громад. Зростає частка населення, яке проживає в великих та середніх містах.

4. Частина території України залишається виключеною з господарської діяльності на найближчі роки та такою, що непридатна для ведення сільського господарства.

5. Відновлення східних регіонів відбувається досить активно, але концентрується у великих містах. Відновлення спрямоване на соціальну інфраструктуру. Економіка східних регіонів відновлюється дуже повільно. Безпековий фактор є стримуючим для розбудови тут великих об'єктів промисловості (які характерні для цих регіонів).

6. Об'єкти промисловості, зокрема ВПК, розміщуються в західних областях. Має місце брак кадрів інженерних спеціальностей у цих регіонах. Потребує корегування структура підготовки фахівців закладами вищої та професійно-технічної освіти.
7. Поступове відновлення економічної активності в регіонах, яке основним чином сконцентроване у сферах будівництва, вироблення будівельних матеріалів, ВПК, с/г та с/г переробки.
8. Розширення територій регіонів, які потребують державної підтримки.
9. Запуск державних програм підтримки розвитку територій. Відновлення діяльності і збільшення фінансового ресурсу функціонування ДФРР, УКФ, тощо.
10. Висока активність донорів у запуску програм відновлення українських територіальних громад.
11. Значне зростання інвестиційної активності (закордонних інвесторів), яке водночас супроводжується значною територіальною диференціацією та спрямування ресурсу в громади деокупованих, близьких до лінії фронту громад.
12. Спрощення для інвесторів нормативних процедур підключення до інженерних мереж.
13. Поступове відновлення інженерної та дорожньої інфраструктури. Її активна модернізація із врахуванням безпекового фактора.
14. Поступово відновлюється транзитний потенціал південних регіонів, розбудовуються пункти пропуску з країнами ЄС на західному кордоні, відновлюється авіасполучення. Водночас Україна залишається «тупіковою» в контексті транзиту через Росію чи Білорусь.
15. Поступова стабілізація ринків праці, налагодження взаємодії між роботодавцями, закладами професійно-технічної та вищої освіти, підготовка фахівців затребуваних в регіонах (нових) спеціальностей, у т.ч. робітничих і будівельних.
16. Створення і реалізація програм для ветеранів, які потребують реабілітації та інтеграції в мирне життя, а також супроводу в започаткуванні та веденні власного бізнесу (підприємницької діяльності).
17. Дешеві кредити та підтримка агропромислового сектору з боку держави активізують місцевий бізнес.
18. Доходи державного та місцевого бюджетів будуть залишатись стабільними (не знижуватись в абсолютних цифрах) але із врахуванням інфляції можливе падіння фінансової спроможності територіальних громад.
19. Продовження реалізації процесів децентралізації та прийняття низки затребуваних законів.
20. Унормування відповідальності за реалізацію повноважень у соціальній сфері між державним, регіональним та місцевим рівнями.
21. Рівень тіньової зайнятості знижується, що обумовлено зростанням економічної активності та покращенням податкового клімату.
22. ВВП країни поступово зростає. Тенденції відновлення економічної активності є достатньо чіткими.
23. Інфляція стає регульованою, що поряд із розширенням доступності місць праці (зайнятості) призводить до зростання купівельної спроможності населення.
24. Підприємницький клімат в Україні та регіоні суттєво не змінюється (за винятком нових підприємців з числа ВПО).
25. Мілітарна та фінансова підтримка партнерів та донорів залишається на високому рівні.
26. Активна реалізація низки реформ, що активно підтримується закордонними донорами (зокрема, пов'язаних з євроінтеграційними процесами).

Базові припущення стримано-оптимістичного сценарію – місцевий рівень:

1. Чисельність населення в громадах стабілізується. Зростає кількість народжених малюків.
 2. ВПО отримують підтримку відповідальних державних соціальних структур та не потребують втручання органів місцевих рад. Більшість ВПО інтегровані в життєдіяльність громад.
 3. Громади поступово відновлюють власну економічну спроможність. Активізують діяльність існуючі та створюються нові суб'єкти господарювання, у т.ч. комунальні підприємства.
 4. Зростання доходів місцевих бюджетів та їх спроможності фінансувати розвиткові видатки.
 5. Зростання купівельної спроможності населення активізує місцеві ринки товарів і послуг в громадах.
 6. Усі релоковані підприємства відновили свою діяльність, перереєстровані у громаді та сплачують тут податки. Окремі з них розпочали випуск нової продукції.
 7. Сформовані базові планувальні документи громади: стратегія, проведені інвентаризація та заснування земель ТГ; розроблено комплексний план просторового розвитку ТГ; розроблено інвестиційний паспорт громади та портфель проєктів інфраструктурного розвитку (ПКД).
 8. Активізується інвестиційна діяльність в громадах, оскільки Україна стає одним з найпопулярніших місць для інвестування.
 9. Громади створюють інституції підтримки малого та середнього бізнесу (Агенції МЕР, тощо), що сприяє активному розвитку підприємництва в громадах.
 10. Створюються привабливі інвестиційні пропозиції у сферах глибокої переробки с/г продукції, високотехнологічних виробництв, сфері будівельних матеріалів, будівництва.
 11. Активно розвивається туризм в громадах і якість туристичних послуг зростає (оскільки основна орієнтація на іноземного туриста).
 12. Громада є активним учасником впровадження Стратегії розвитку регіону та/чи Плану відновлення, відповідно, реципієнтом державних фондів та програм.
 13. Громада ефективно використовує державні субвенції та кошти інвесторів на розвиток інфраструктури.
 14. Громади здійснюють модернізацію мережі закладів освіти, охорони здоров'я, культури тощо, що супроводжується зростанням якості освітніх, медичних, культурних, соціальних послуг.
 15. Впровадження заходів із забезпечення енергоефективності, відновлення видатків на екологічні цілі, модернізація інженерної інфраструктури відбувається на вимогу часу і з огляду на вимоги європейського законодавства.
 16. Україна продовжує шлях інтеграції в ЄС, поступово модифікуючи власне законодавство.
 17. Завдяки реалізації значної кількості програм міжнародних донорів зростає інституційна спроможність органів місцевого самоврядування та органів влади в Україні.
- Результат імплементації стримано-оптимістичного сценарію для Вишківської ТГ:**
- поступове підвищення фінансової спроможності громади; значення основних параметрів соціально-економічного розвитку на рівні, не нижчому, ніж у середньому по регіону (зокрема, частка в обсязі виробництва валового регіонального продукту, рівень середньої заробітної плати, зайнятість населення, величину надходжень до місцевого бюджету в розрахунку на одного мешканця, обсяг залучених прямих іноземних інвестицій, впровадження інновацій в розвиток інфраструктури, якість освіти і медичного обслуговування населення тощо);
 - на основі ефективного використання наявних природних, матеріальних і людських ресурсів, а також завдяки поступовому нарощуванню обсягів надходження внутрішніх і зовнішніх інвестицій, у громаді активно розвиватимуться пріоритетні види економічної

діяльності (передусім, туристично-рекреаційна сфера, харчова промисловість (мінеральна вода), енергетика;

– поступове покращення демографічної ситуації унаслідок підвищення якості виробничої та соціальної інфраструктури громади. Приблизно так само поступово зростатиме і розмір середньої заробітної плати та якість життя мешканців громади;

– загальний соціально-економічний розвиток громади та поступове демографічне зростання зумовлять поступовий збалансований багатофункціональний розвиток економіки громади на основі поєднання її традиційної туристично-рекреаційної сфери з підприємництвом, сучасною сферою торгівлі та якісних послуг для населення та гостей громади (туристів) на інноваційній основі;

– поступово посиляться культурний розвиток громади, покращиться доступ її мешканців і гостей (туристів) до об'єктів культурної спадщини;

– туристична пропозиція громади доповниться новими та суттєво якіснішими туристичними продуктами і послугами. Це підвищить конкурентоспроможність туристичної сфери громади, порівняно із сусідніми громадами, зокрема, у боротьбі за іноземного туриста;

– покращиться якість довкілля та рівень захисту навколишнього середовища, впроваджуватимуться нові підходи до поводження з побутовими відходами, упроваджуватимуться високотехнологічні способи їх утилізації з врахуванням кращих міжнародних практик;

– відбуватиметься поступова ліквідація просторових диспропорцій в соціально-економічному розвитку громади завдяки спрямуванню зусиль органів місцевого самоврядування на вирішення найбільш гострих і за давнених проблем розвитку її периферійних територій, що супроводжуватиметься модернізацією інфраструктури останніх та поліпшенням якості життя мешканців.

Описаний сценарій стає базою для формулювання стратегічного бачення громади на стратегічну перспективу, зокрема до 2027 року.

Розділ 4. Стратегічне бачення розвитку територіальної громади

Першим кроком до визначення стратегічного вибору, який здійснює Вишківська селищна ТГ, є формування **Бачення майбутнього**, до якого громада прагнучиме у своєму розвитку на перспективу до 2027 року. Це Бачення постало як результат інтеграції суб'єктивних та об'єктивних оцінок, отриманих завдяки:

- проведенню соціально-економічної діагностики громади (Аналітична частина);
- аналізу внутрішніх і зовнішніх чинників середовища життєдіяльності ТГ, а також взаємозалежностей цих чинників (SWOT-аналіз);
- визначенню підходу до формування бажаного стану територіальної громади, який існує як серед ключових осіб, які приймають рішення на місцевому рівні або безпосередньо на нього впливають, так і серед широкого загалу – мешканців, котрі і є основними бенефіціарами місцевого розвитку. Їх інтереси частково представляла і Робоча група.

На підставі цього, можна стверджувати, що стратегічне Бачення Вишківської громади характеризує її унікальні характеристики, що відрізняють її на фоні інших громад як регіону, так і України. Ставши на стежку стратегічного планування, громада зайняла тим самим активну позицію у формуванні власного майбутнього, яке, найбільш імовірно, буде реалізуватися саме за обраним стримано-оптимістичним сценарієм. Такий сценарій і дозволив формулювати стратегічне Бачення її розвитку – майбутній бажаний стан громади,

до якого вона прагне, реалізуючи заплановану діяльність. Бачення виступає інтегруючим чинником як на етапі планування, так і на етапі впровадження Стратегії. Досягнення стану, описаного в Баченні – це відносно віддалена мета, до якої громада прямує, реалізуючи обрану систему цілей (дерево цілей).

Бачення майбутнього Вишківської селищної ТГ – 2027

Вишківська селищна територіальна громада – найпривабливіша для безпечного та економічно спроможного проживання і гостювання, наймальовничіша передгірська і прикордонна лівобережна Затисянська долина Закарпаття, де громада і селищна влада спільно і узгоджено забезпечують передумови для покращення муніципальних і зокрема соціальних послуг, якості і рівня життя мешканців усіх сіл та селища навіть за безпекових кризових умов у державі, базуючись на розвитку місцевої економіки.

Українська громада, в якій шанують і продовжують історичні традиції європейського місцевого самоврядування одного з королівських містечок середньовічної Мараморощини щодо мирного і толерантного співжиття людей різних національностей та релігійних уподобань, формуючи водночас міцну світоглядну і ціннісну платформу XXI століття – зі збереження, раціонального використання та відновлення унікальних природних і ландшафтно-рекреаційних та оздоровчих ресурсів в складних і кризових умовах воєнного стану в Україні, глобальних змін клімату, європейського Зеленого Енергетичного Переходу та євроінтеграційних процесів загалом.

Розділ 5. Стратегічні, Оперативні цілі та Оперативні завдання розвитку територіальної громади та їх узгодженість зі стратегіями вищій рівнів

Система Стратегічних і Оперативних цілей та Оперативних завдань стратегії (Система цілей) визначена на основі комплексного аналізу всієї сукупності попередніх розробок і узагальнень: аналітики (діагностики) стану розвитку ТГ; SWOT-аналізу; сценарного аналізу; аналізу фінансового стану (бюджету) ТГ за минулі 3 роки; рейтингового визначення Робочою групою з розробки Стратегії переліку найбільш актуальних щодо вирішення проблемних сфер розвитку Вишківської ТГ в умовах воєнного стану; Бачення розвитку громади – 2027.

Матриця (дерево) Системи цілей дає відповідь на запитання: що і по яких пріоритетних напрямках і піднапрямках (цілях) необхідно робити, щоб досягнути консолідованого Бачення розвитку громади – 2027; куди і як скеровувати цільові фінансові ресурси Вишківської ТГ (бюджет, грантові проекти, регіональні та Державні програми тощо) у розвитку громади упродовж 2024-2027рр. (стратегічне фінансове планування і управління).

Кожна з 3-ох визначених Стратегічних цілей включає по 3 оперативні цілі. (див. схему нижче).

У свою чергу, Стратегічні і Оперативні цілі деталізовані у Оперативних завданнях (див. Табл. 5.1) щодо яких структуруються проекти Плану заходів реалізації Стратегії Вишківської ТГ – 2027.

Зауважимо, що одним з 3-ох пріоритетів (Стратегічною ціллю) чинної Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки є «Розбудова ефективного багаторівневого врядування», що, серед іншого, передбачає гармонізацію (узгодження)

Таблиця 4.1. Перелік проектів місцевого розвитку Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку Вишківської селищної територіальної громади на період до 2027 року

Оперативна ціль, на досягнення якої спрямований проект	Завдання Стратегії	Назва проекту місцевого розвитку*	Період реалізації проекту місцевого розвитку	Виконавці (в разі визначення)	Індикатори (показники) результативності
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1: ПІДТРИМКА МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТА ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ					
1.1. Формування дієвої системи підтримки підприємництва і фермерства у громаді	1.1.1. Сформувати ефективну систему консультативної підтримки мешканців громади у започаткуванні підприємництва				
	1.1.2. Сприяти просуванню продукції підприємців, що базується на місцевих традиціях та локальній ідентичності				
	1.1.3. Вдосконалити і осучаснити проведення масових заходів у громаді, орієнтованих на підтримку підприємництва і фермерства	Створення ефективного платформи для підтримки та просування підприємництва і фермерства в громаді через проведення ярмарків, бізнес-форумів, агровиставок, тренінгів і конкурсів стартапів, оновлення форматів таких заходів із залученням сучасних підходів (цифрові презентації, майстер-класи, онлайн-трансляції)	2025-2027	Відділ освіти, молоді, спорту, культури та туризму Вишківської селищної ради	Онлайн-платформа – 1 од Кількість підтриманих заходів на рік - _____ од Кількість залучених учасників зі сфери бізнесу - _____ од
1.2. Забезпечення сталого розвитку рекреаційно-оздоровчої і	1.2.1. Забезпечити просування туристичної пропозиції громади на національний та зовнішні ринки				

туристичної сфери громади	1.2.2. Розширити та модернізувати туристичну пропозицію громади	Будівництво велосипедно-пішохідного шляху між Вишковом, Ракошем і Шаяном як частини туристично-рекреаційного маршруту	?	Вишківська селищна рада	Протяжність збудованого велосипедно-пішохідного шляху – ___ км
	1.2.3. Планомірно розвивати курортну зону поблизу села Шаян	Підготовка техніко-економічного обґрунтування (ТЕО) для будівництва об'єзної дороги навколо курортної зони с. Шаян	2025-2027	Вишківська селищна рада	Розроблено техніко-економічне обґрунтування – 1 од
	1.3.1. Сформулювати систему промоції інвестиційних можливостей громади	Створення інвестиційного паспорту Вишківської територіальної громади	2025-2027	Вишківська селищна рада	Розроблено інвестиційний паспорт громади – 1 од
1.3. Формування ефективної системи залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій в місцеву економіку громади	1.3.2. Забезпечити просування позитивного іміджу громади на національному та міжнародному рівнях				

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2.

ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ І ДОСТУПНОСТІ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ В УСІХ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТАХ ГРОМАДИ

2.1 Забезпечення якісних освітніх послуг у громаді	2.1.1. Забезпечення модернізації освітнього простору в усіх населених пунктах громади	Програма INTERREG NEXT Румунія-Україна. Проект ROUA00116 «INCLUSIVE-EDALL: Освіта для всіх і кожного: транскордонна співпраця задля якісної освіти у сільських школах». Компонент: створення STEM класу у школі села Ракош.	Створення сучасних освітніх просторів у школах громади	2025-2027	Відділ освіти, молоді, спорту, культури та туризму Вишківської селищної ради	Частка учнів, які навчаються в оновленому освітньому середовищі – ___ %
			Переоснащення навчальних кабінетів природничо-математичного циклу (STEM)	2025-2027	Відділ освіти, молоді, спорту, культури та туризму Вишківської селищної ради	Кількість переоснащених навчальних кабінетів природничо-математичного циклу – ___ од
			Вишківська селищна рада	Створено STEM-класів у межах міжнародного проекту – 1 од		
			Відділ освіти, молоді, спорту, культури та туризму Вишківської селищної ради	Кількість закладів освіти, забезпечених меблями та обладнанням відповідно до стандартів НУШ – ___ од		
		Забезпечення шкіл меблями, оргтехнікою та навчальними матеріалами відповідно до потреб Нової української школи	2025-2028	Відділ освіти, молоді, спорту, культури та туризму Вишківської селищної ради	Кількість навчальних кабінетів, оснащених сучасними	

				меблями та ортехнікою – ___ од
	Забезпечення закладів загальної середньої освіти засобами навчання та обладнанням у межах впровадження реформи “Нова українська школа”	2025-2028	Відділ освіти, молоді, спорту, культури та туризму Вишківської селищної ради	Частка учнів, забезпечених сучасними засобами навчання та обладнанням - ___%
	Захист України: створення сучасної навчально-матеріальної бази для предмета «Захист України» в опорному закладі Вишківський ліцей №1	2025-2028	Відділ освіти, молоді, спорту, культури та туризму Вишківської селищної ради	Кількість навчальних кабінетів, оснащених сучасним обладнанням - ___ од
	Придбання автобусів для поповнення та оновлення наявного парку шкільних автобусів. Програма «Шкільний автобус»	2025-2027	Відділ освіти, молоді, спорту, культури та туризму Вишківської селищної ради	Кількість наявних шкільних автобусів - ___ од Частка учнів, охоплених організованим шкільним перевезенням - ___%
2.1.2. Вдосконалити систему управління освітою у громаді з адаптацією до вимог часу	Забезпечення регулярного та безоплатного підвезення учнів і вчителів сільської місцевості до місць навчання (у першу чергу до опорних шкіл), на роботу та в зворотному напрямку, екскурсійного обслуговування учнівської молоді, підвозу учнів до закладів оздоровлення, відпочинку та в зворотному напрямку. Програма «Шкільний автобус»	2025-2027	Відділ освіти, молоді, спорту, культури та туризму, заклади освіти	Кількість учнів, охоплених регулярним безоплатним підвезенням – ___ осіб
2.1.3. Забезпечити покращення комфортності будівель освіти та дошкільних навчальних закладів	Програма INTERREG NEXT Румунія-Україна. Проект ROUA00116 «INCLUSIVE-EDALL: Освіта для всіх і кожного: трансєкродна співпраця задля якісної освіти у сільських школах». Капітальний ремонт школи у с. Ракош Вишківської громади; створення інклюзивної інфраструктури; професійний розвиток учителів	2025-2027	Відділ освіти, молоді, спорту, культури та туризму, Вишківська селищна рада	Кількість створених інклюзивних навчальних місць – 30 од
	Створення безпечного освітнього середовища у закладах загальної середньої освіти шляхом облаштування укриттів	2025-2028	Відділ освіти, молоді, спорту, культури та туризму	Кількість закладів загальної середньої освіти, що мають облаштовані укриття - ___ од

2.2. Забезпечення якісних і доступних медичних та послуг соціального захисту мешканцям громади	2.2.1. Підвищити лікувально-діагностичний потенціал закладів охорони здоров'я у громаді	Створення безпечного освітнього середовища у закладах дошкільної освіти шляхом облаштування укриттів	2025-2028	Відділ освіти, молоді, спорту, культури та туризму	Кількість закладів дошкільної освіти, що мають облаштовані укриття - ____ од
		Забезпечення доступу до якісного та безпечного харчування у закладах загальної середньої освіти шляхом розвитку сучасної інфраструктури їдалень (харчоблоків)	2026-2027	Відділ освіти, молоді, спорту, культури та туризму	Кількість шкіл, які мають оновлену їдальню або харчоблок - ____ од
		Забезпечення доступу до якісного та безпечного харчування у закладах дошкільної освіти шляхом розвитку сучасної інфраструктури їдалень (харчоблоків)	2026-2027	Відділ освіти, молоді, спорту, культури та туризму	*Кількість садочків, які мають оновлену їдальню або харчоблок - ____ од
		Реконструкція системи опалення закладів загальної середньої освіти	2025-2027	Відділ освіти, молоді, спорту, культури та туризму	Зниження витрат на енергоносії - ____ %
		Капітальний ремонт даху Вишківського ліцею №1	2025-2027	Відділ освіти, молоді, спорту, культури та туризму	Площа відремонтованого даху - ____ м ²
		Капітальний ремонт по заміні віконних та дверних конструкцій у закладах загальної середньої освіти	2025-2026	Відділ освіти, молоді, спорту, культури та туризму	Підвищення теплозбереження будівлі - ____ %
		Будівництво дитячого садка в с. Ракош	2026-2028	Відділ освіти, молоді, спорту, культури та туризму	Кількість збудованих закладів дошкільної освіти – 1 од Кількість дітей, охоплених дошкільною освітою - ____ од
2.2. Забезпечення якісних і доступних медичних та послуг соціального захисту мешканцям громади	2.2.1. Підвищити лікувально-діагностичний потенціал закладів охорони здоров'я у громаді	Програма INTERREG NEXT Румунія-Україна Проект ROUA00068 NEALTN for SVSоптмітіес «Транскордонне партнерство громад для якісної медицини поруч». Компонент: Придбання медичного обладнання для амбулаторії у селищі Вишківо, у тому числі цифровий рентген апарат, меблів, комп'ютерного обладнання	2025-2027	КНП "Вишківський центр первинної медико-санітарної допомоги імені Олександра Грінбергера"	Кількість одиниць придбаного медичного обладнання – ____ од
		Програма INTERREG NEXT Румунія-Україна Проект ROUA00068 NEALTN for SVSоптмітіес «Транскордонне партнерство громад для якісної медицини поруч». Компонент: Придбання автотранспорту для первинної медичної ланки та потреб маломобільних груп	2025-2027	КНП "Вишківський центр первинної медико-санітарної допомоги імені Олександра Грінбергера"	Кількість одиниць придбаного спеціалізованого автотранспорту – ____ од

	<p>2.2.2. Забезпечити покращення комфортності будівель комунальних закладів охорони здоров'я</p>	<p>Програма INTERREG NEXT Румунія-Україна Проект ROUA00068 NEALTN for SVSomptunities «Транскордонне партнерство громад для якісної медицини поруч». Компонент: Капітальний ремонт будівлі амбулаторії за адресою: Закарпатська область, Хустський район, селище Вишково, площа Центральна, №17 "А", з влаштування підйомного механізму до будівлі амбулаторії (для доступності маломобільних груп населення)</p>	<p>2025-2027</p>	<p>КНП "Вишківський центр первинної медико-санітарної допомоги імені Олександра Грінберґера"</p>	<p>Площа відремонтованих приміщень - ____ м²</p>
<p>Будівництво ФП у с. Шаан</p>	<p>2026-2028</p>	<p>КНП "Вишківський центр первинної медико-санітарної допомоги імені Олександра Грінберґера"</p>	<p>Кількість відремонтованих закладів первинної медичної допомоги – 1 од</p>		
<p>Капітальний ремонт вхідної групи (для доступності маломобільних груп населення) до приміщень амбулаторії с. Яблунівка по вул. Незалежності, буд. 71 Вишківської територіальної громади Хустського району Закарпатської області</p>	<p>2025-2026</p>	<p>КНП "Вишківський центр первинної медико-санітарної допомоги імені Олександра Грінберґера"</p>	<p>Кількість встановлених елементів безбар'єрного доступу – ____ од</p>		
<p>Поточний ремонт ФП с.Ракош, вул. Грушова, буд. 86</p>	<p>2026-2028</p>	<p>КНП "Вишківський центр первинної медико-санітарної допомоги імені Олександра Грінберґера"</p>	<p>Кількість відремонтованих закладів первинної медичної допомоги – 1 од</p>		
<p>Поточний ремонт амбулаторії с. Велятино, вул. Миру, буд. 85</p>	<p>2026-2028</p>	<p>КНП "Вишківський центр первинної медико-санітарної допомоги імені Олександра Грінберґера"</p>	<p>Кількість відремонтованих закладів первинної медичної допомоги – 1 од</p>		
<p>Капітальний ремонт вбиральні амбулаторії с. Велятино, вул. Миру, буд. 85 для доступності маломобільних груп населення</p>	<p>2025-2027</p>	<p>КНП "Вишківський центр первинної медико-санітарної допомоги імені Олександра Грінберґера"</p>	<p>Кількість санітарно-гігієнічних приміщень, приведених у відповідність до вимог безбар'єрності - ____ од</p>		

	Капітальний ремонт вбиральні амбулаторії с. Яблунівка по вул. Незалежності, буд. 71 для доступності маломобільних груп населення	2025-2027	КНП "Вишківський Центр первинної медико-санітарної допомоги імені Олександра Грінбергера"	Кількість санітарно-гігієнічних приміщень, приведених у відповідність до вимог безбар'єрності - ___ од
2.2.3. Сформувати систему профілактики захворювань та промоції здорового способу життя у громаді	Програма INTERREG NEXT Румунія-Україна Проект ROUA00068 NEALTN for SVSomptunities «Транскордонне партнерство громад для якісної медицини поруч». Компонент: Програми медичного скринінгу (серцево-судинні, легеневі, діабет); Професійний розвиток медичних працівників	2025-2027	КНП "Вишківський Центр первинної медико-санітарної допомоги імені Олександра Грінбергера"	?
2.2.4. Підвищити рівень соціальної підтримки мешканців громади та ВПО	Проведення просвітницької діяльності (акцій, розміщення інформації в мережі-інтернет) стосовно найбільш небезпечних соціальних захворювань	2025-2027	КНП "Вишківський центр первинної медико-санітарної допомоги імені Олександра Грінбергера"	Кількість проведених інформаційно-просвітницьких заходів – ___ од
	Капітальний ремонт протирадіаційного укриття за адресою: с.Велатино, вул.Миру,69	2026-2027	Вишківська селищна рада	Кількість осіб, які можуть одночасно перебувати в укритті – ___ осіб
	Капітальний ремонт протирадіаційного укриття за адресою: смт Вишково, вул. Центральна площа,1	2026-2027	Вишківська селищна рада	Кількість осіб, які можуть одночасно перебувати в укритті – ___ осіб
	Капітальний ремонт підвального приміщення амбулаторії для влаштування укриття для цивільного населення (в т.ч. внутрішньо переміщених осіб), що розташована за адресою: смт.Вишково, вул.Площа Центральна, буд.17 «А»	2026-2027	КНП "Вишківський Центр первинної медико-санітарної допомоги імені Олександра Грінбергера"	Кількість осіб, які можуть одночасно перебувати в укритті – ___ осіб
	Будівництво укриттів для закладів комунальної власності Вишківської ТГ	2026-2028	Вишківська селищна рада КНП "Вишківський Центр первинної медико-санітарної допомоги імені Олександра Грінбергера"	Кількість збудованих укриттів - ___ од Кількість осіб, які можуть одночасно перебувати в укритті – ___ осіб

стратегій на рівнях: держава – регіональний рівень – місцевий рівень (громади). Це закріплено і в *«Методичних рекомендаціях щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад»*, затверджених Наказом Мінрегіону України від 21.12.2022р. №265.

Саме тому нижче у Табл. 5.2 і Табл. 5.3 наведено аналіз відповідності Стратегічних і Оперативних цілей Стратегії розвитку Вишківської селищної ТГ до 2027 року з Державною стратегією регіонального розвитку на 202-2027 роки (табл. 5.2), а також з Регіональною стратегією розвитку Закарпатської області на 2021-2027 роки (Табл. 5.3). У клітинках зазначених Табл. 5.2 і Табл. 5.3 ступінь зв'язку (узгодження) окремих цілей у стратегіях державного і регіонального рівнів позначено, як «сильним зв'язок» (***) або «опосередкований зв'язок» (*).

Аналіз Табл. 5.2 і Табл. 5.3 засвідчує про **належну узгодженість (гармонізацію)** системи Стратегічних і Оперативних цілей Стратегії розвитку Вишківської ТГ – 2027 як з Державною стратегією регіонального розвитку - 2027, так і Регіональною стратегією розвитку Закарпатської області – 2027.

На завершення цього розділу 5 зауважуємо, що Система Стратегічних і Оперативних цілей та Оперативних завдань Стратегії розвитку Вишківської ТГ – 2027 (з урахуванням кризового режиму воєнного стану, з однієї сторони, і обмеженості фінансових ресурсів на реалізацію стратегій навіть у мирний час, з іншої сторони) навряд чи могла охопити Системою цілей ширше коло проблемних питань розвитку Вишківської ТГ. Які, в тій чи іншій мірі будуть вирішуватись поточним, а не стратегічним плануванням розвитку ТГ.

**Система Стратегічних і Оперативних цілей Стратегії розвитку
Вишківської селищної територіальної громади на період до 2027 року**

Стратегічні цілі:

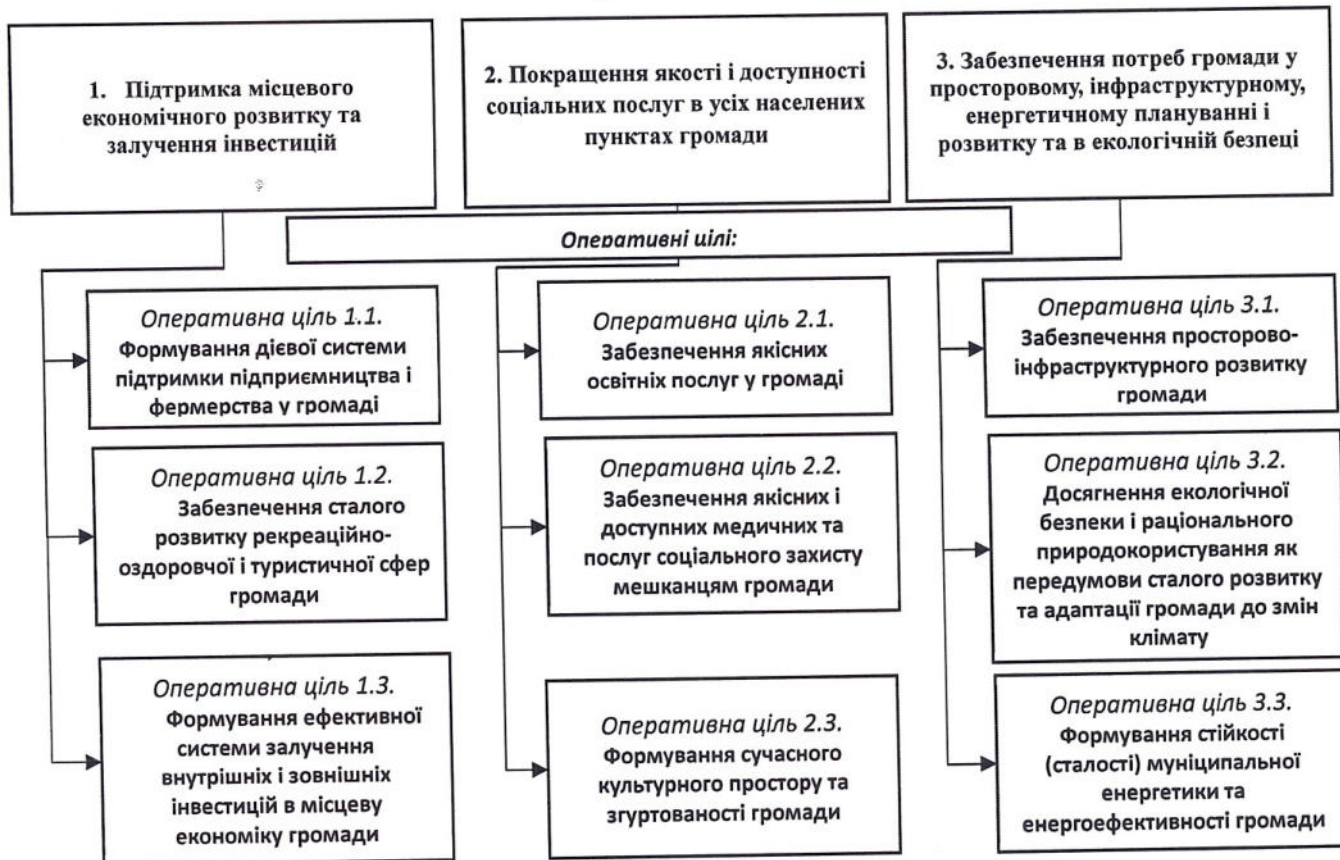

Табл. 5.1 Система Стратегічних, Оперативних цілей та Оперативних завдань Стратегії розвитку Вишківської селищної територіальної громади на період до 2027 року.

Стратегічна ціль 1: Підтримка місцевого економічного розвитку та залучення інвестицій	
Оперативні цілі	Оперативні завдання
1.1. Формування дієвої системи підтримки підприємництва і фермерства у громаді	1.1.1. Сформувати ефективну систему консультаційної підтримки мешканців громади у започаткуванні підприємництва
	1.1.2. Сприяти просуванню продукції підприємців, що базується на місцевих традиціях та локальній ідентичності
	1.1.3. Вдосконалити і осучаснити проведення масових заходів у громаді, орієнтованих на підтримку підприємництва і фермерства
1.2. Забезпечення сталого розвитку рекреаційно-оздоровчої і туристичної сфер громади	1.2.1. Забезпечити просування туристичної пропозиції громади на національний та зовнішні ринки
	1.2.2. Розширити та модернізувати туристичну пропозицію громади
	1.2.3. Планомірно розвивати курортну зону поблизу села Шаян
1.3. Формування ефективної системи залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій в місцеву економіку громади	1.3.1. Сформувати систему промоції інвестиційних можливостей громади
	1.3.2. Забезпечити просування позитивного іміджу громади на національному та міжнародному рівнях
Стратегічна ціль 2. Покращення якості і доступності соціальних послуг в усіх населених пунктах громади	
2.1. Забезпечення якісних освітніх послуг у громаді	2.1.1. Забезпечення модернізацію освітнього простору в усіх населених пунктах громади
	2.1.2. Вдосконалити систему управління освітою у громаді з адаптацією до вимог часу
	2.1.3. Забезпечити покращення комфортності будівель освіти та дошкільних навчальних закладів
2.2. Забезпечення якісних і доступних медичних та послуг соціального захисту мешканцям громади	2.2.1. Підвищити лікувально-діагностичний потенціал закладів охорони здоров'я у громаді
	2.2.2. Забезпечити покращення комфортності будівель комунальних закладів охорони здоров'я
	2.2.3. Сформувати систему профілактики захворювань та промоції здорового способу життя у громаді
	2.2.4. Підвищити рівень соціальної підтримки мешканців громади та ВПО
2.3. Формування сучасного культурного простору та	2.3.1. Розвинути можливості відпочинку, дозвілля і занять спортом у громаді

згуртованості громади	2.3.2. Модернізувати спортивну інфраструктуру у громаді
	2.3.3. Забезпечити підтримку розвитку культури та згуртованості громади
	2.3.4. Забезпечити покращення комфортності будівель комунальних закладів культури
Стратегічна ціль 3: Забезпечення потреб громади у просторовому, інфраструктурному, енергетичному плануванні і розвитку та в екологічній безпеці	
3.1. Забезпечення просторово-інфраструктурного розвитку громади	3.1.1. Актуалізувати розробку містобудівної документації просторового розвитку громади
	3.1.2. Домогтись випереджаючої розробки та реалізації проєктів інфраструктурного розвитку громади
	3.1.3. Забезпечити якісне покращення стану внутрішніх доріг населених пунктів громади та мостових переходів
3.2. Досягнення екологічної безпеки і раціонального природокористування як передумови сталого розвитку та адаптації громади до змін клімату	3.2.1. Сформувати систему ефективного поводження з ТПВ у громаді
	3.2.2. Розширити можливості формування мереж водопостачання та водовідведення і очистки стічних вод громади
	3.2.3. Сприяти раціональному лісо- і природокористуванню та розширенню екосистемних послуг на природних територіях громади
	3.2.4. Сформувати систему заходів і дій з адаптації громади до змін клімату та зниження ризиків природних катастроф (повеней)
3.3. Формування стійкості (сталості) муніципальної енергетики та енергоефективності громади	3.3.1. Створити систему енергоменеджменту і енергомоніторингу споживання теплової і електроенергії у бюджетній та комунальній сферах громади
	3.3.2. Забезпечувати зростання частки самоенергозабезпечення бюджетних і комунальних установ за рахунок відновних джерел енергії (ВДЕ) та газової когенерації
	3.3.3. Домогтись зростання енергоефективності та енергоощадності в муніципальній енергетиці громади
	3.3.4. Здійснити дослідження та апробацію вирощування і використання енергетичних рослин (біопаливо) на невикористовуваних землях громади

Таблиця 5.2. Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Вишківської селищної територіальної громади до 2027 року Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки¹

Стратегічні та оперативні цілі ДСРР на 2021- 2027 роки	Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Вишківської селищної територіальної громади до 2027 року											
	1. Підтримка місцевого економічного розвитку та залучення інвестицій	1.1. Формування лісової системи підтримки підприємництва і фермерства у громаді	1.2. Забезпечення сталого розвитку рекреаційно-оздоровчої і туристичної сфер громади	1.3. Формування ефективної системи залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій в місцеву економіку громади	2. Покращення якості і доступності соціальних послуг в усіх населених пунктах громади	2.1. Забезпечення якісних освітніх послуг у громаді	2.2. Забезпечення якісних і доступних медичних та послуг соціального захисту мешканцям громади	2.3. Формування сучасного культурного простору та згуртованості громади	3. Забезпечення потреб громади у просторовому, інфраструктурному, енергетичному плануванні і розвитку та в екологічній безпеці	3.1. Забезпечення просторово-інфраструктурного розвитку громади	3.2. Достиження екологічної безпеки і раціонального природокористування як передумови сталого розвитку та адаптації громади до змін клімату	3.3. Формування стійкості (сталості) муніципальної енергетики та енергоефективності громади
I. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах					*							
1.1. Стимулювання центрів економічного розвитку (агломерації, міста)												
1.2. Збереження навколишнього природного середовища та стале використання природних ресурсів, посилення можливостей розвитку територій, які потребують державної підтримки (макро- та мікрорівень)									*	**	*	
1.3. Створення умов для реінтеграції тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях в український простір												
1.4. Розвиток інфраструктури та цифрова трансформація регіонів									*			
1.5. Формування єдиного освітнього, інформаційного, культурного простору в межах всієї території України					*	*	**					
1.6. Ефективне використання економічного потенціалу культурної спадщини для сталого розвитку			*									
II. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів												
2.1. Розвиток людського капіталу					**	*	*	*				
2.2. Сприяння розвитку підприємництва, підтримка інтернаціоналізації бізнесу у секторі малого та середнього підприємництва	*	**										

2.3. Підвищення інвестиційної привабливості територій, підтримка залучення інвестицій	*			**								
2.4. Сприяння впровадженню інновацій та зростанню технологічного рівня регіональної економіки, підтримка інноваційних підприємств та стартапів		*										*
2.5. Сталий розвиток промисловості												
III. Розбудова ефективного багаторівневого врядування												
3.1. Формування ефективного місцевого самоврядування та органів державної влади на новій територіальній основі					*							
3.2. Формування горизонтальної та вертикальної координації державних секторальних політик та державної регіональної політики								*				
3.3. Побудова системи ефективного публічного інвестування на всіх рівнях врядування				*								
3.4. Розбудова потенціалу суб'єктів державної регіональної політики												
3.5. Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидія домашньому насильству та дискримінації												
3.6. Розбудова системи інформаційно-аналітичного забезпечення та розвиток управлінських навичок для прийняття рішень, що базуються на об'єктивних даних та просторовому плануванні								*				

¹У клітинках ступінь зв'язку окремих цілей відмічається як: ** (сильний зв'язок) або * (опосередкований зв'язок)

Таблиця 5.3 Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Вишківської селищної територіальної громади до 2027 року Регіональній стратегії розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років²

Стратегічні та оперативні цілі Регіональної стратегії розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років	Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Вишківської селищної територіальної громади до 2027 року											
	1. Підтримка місцевого економічного розвитку та залучення інвестицій	1.1. Формування ділової системи підтримки підприємництва і фермерства у громаді	1.2. Забезпечення сталого розвитку рекреаційно-оздоровчої і туристичної сфер громади	1.3. Формування ефективної системи залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій в місцеву економіку громади	2. Покращення якості і доступності соціальних послуг в усіх населених пунктах громади	2.1. Забезпечення якісних освітніх послуг у громаді	2.2. Забезпечення якісних і доступних медичних та послуг соціального захисту мешканцям громади	2.3. Формування сучасного культурного простору та згуртованості громади	3. Забезпечення потреб громади у просторовому, інфраструктурному, енергетичному плануванні і розвитку та в екологічній безпеці	3.1. Забезпечення просторово-інфраструктурного розвитку громади	3.2. Досягнення екологічної безпеки і раціонального природокористування як передумови сталого розвитку та адаптації громади до змін клімату	3.3. Формування стійкості (сталості) муніципальної енергетики та енергоефективності громади
1. Збереження та розвиток людського та соціального капіталу					*							
1.1. Забезпечення рівного доступу та підвищення якості дошкільної, загальної середньої освіти та конкурентоспроможності професійно-технічної освіти						**						
1.2. Забезпечення культурно-мистецького розвитку і збільшення доступу до послуг у сфері культури для мешканців сільських та гірських територій							**					
1.3. Збереження регіональних об'єктів і територій історико-культурної спадщини			*									
1.4. Розвиток сфери соціальних послуг та зміцнення громадського здоров'я					*	*						
1.5. Забезпечення рівного доступу та підвищення якості медичних послуг						**						
1.6. Гармонійний розвиток національних меншин												
1.7. Зміцнення громадянського суспільства, соціальної сфери та соціальної включеності												
2. Прискорення досягнення конкурентоспроможності та інноваційності регіональної економіки	*											
2.1. Розвиток малого і середнього підприємництва		**										
2.2. Розвиток туристичної та оздоровчої сфери			**									
2.3. Підвищення конкурентоспроможності ключових секторів регіональної економіки												

Стратегічні та оперативні цілі Регіональної стратегії розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років	Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Вишківської селищної територіальної громади до 2027 року											
	1. Підтримка місцевого економічного розвитку та залучення інвестицій	1.1. Формування дієвої системи підтримки підприємства і фермерства у громаді	1.2. Забезпечення сталого розвитку рекреаційно- оздоровчої і туристичної сфер громади	1.3. Формування ефективної системи залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій в місцеву економіку громади	2. Покращення якості і доступності соціальних послуг в усіх населених пунктах громади	2.1. Забезпечення якісних освітніх послуг у громаді	2.2. Забезпечення якісних і доступних медичних та послуг соціального захисту мешканцям громади	2.3. Формування сучасного культурного простору та згуртованості громади	3. Забезпечення потреб громади у просторовому, інфраструктурному, енергетичному плануванні і розвитку та в екологічній безпеці	3.1. Забезпечення просторово-інфраструктурного розвитку громади	3.2. Досягнення екологічної безпеки і раціонального природокористування як передумови сталого розвитку та адаптації громади до змін клімату	3.3. Формування стійкості (сталості) муниципальної енергетики та енергоефективності громади
2.4. Розвиток мереж транспортного сполучення та просторової інфраструктури										*		
2.5. Система ефективного управління регіональним розвитком												
2.6. Розвиток транскордонного співробітництва												
3. Побудова локальних економік знань та смарт-спеціалізація												
3.1. Сприяння інноваціям у сферах, визначених смарт-спеціалізацією регіону												
3.2. Створення мережі хабів на території області												
3.3. Розвиток людських ресурсів у галузях смарт-спеціалізації регіону												
4. Забезпечення охорони довкілля, екологічно збалансованого і раціонального природокористування та просторової гармонії										*		
4.1. Збереження та відтворення біологічного і ландшафтного різноманіття, природних комплексів, водних, земельних та лісових ресурсів, розширення регіональної екологічної мережі											**	
4.2. Покращення якості навколишнього середовища на природних і урбанізованих територіях регіону											**	
4.3. Розвиток і вдосконалення систем та засобів захисту територій від природних лих і техногенних катастроф та глобальних змін клімату											**	
4.4. Актуалізація, уточнення і впровадження чинної Стратегії поводження з відходами у Закарпатській області, розробленої і схваленої на 15-річний період											*	

Стратегічні та оперативні цілі Регіональної стратегії розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років	Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Вишківської селищної територіальної громади до 2027 року											
	1. Підтримка місцевого економічного розвитку та залучення інвестицій	1.1. Формування ділової системи підтримки підприємництва і фермерства у громаді	1.2. Забезпечення сталого розвитку рекреаційно-оздоровчої і туристичної сфер громади	1.3. Формування ефективної системи залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій в місцеву економіку громади	2. Покращення якості і доступності соціальних послуг в усіх населених пунктах громади	2.1. Забезпечення якісних освітніх послуг у громаді	2.2. Забезпечення якісних і доступних медичних та послуг соціального захисту мешканцям громади	2.3. Формування сучасного культурного простору та згуртованості громади	3. Забезпечення потреб громади у просторовому, інфраструктурному, енергетичному плануванні і розвитку та в екологічній безпеці	3.1. Забезпечення просторово-інфраструктурного розвитку громади	3.2. Досягнення екологічної безпеки і раціонального природокористування як передумови сталого розвитку та адаптації громади до змін клімату	3.3. Формування стійкості (сталості) муніципальної енергетики та енергоефективності громади
4.5. Впровадження екологічної і природоохоронної складових в розробку і оновлення містобудівної документації									*	*	**	
5. Забезпечення сталого розвитку сільських та гірських територій в умовах системних реформ												
5.1. Вирівнювання диспропорцій розвитку гірських, передгірних і низинних територій				*								
5.2. Підтримка економічної активності на сільських територіях		**										
5.3. Підтримка формування ефективного і спроможного місцевого самоврядування та органів державної влади на основі нового адміністративно-територіального устрою області												*
5.4. Забезпечення пріоритетного публічного інвестування у розвиток територій і громад сільських та гірських районів на всіх рівнях врядування				**								

²У клітинках ступінь зв'язку окремих цілей відмічається як ** (сильний зв'язок) або * (опосередкований зв'язок)

Розділ 6. Фінансове забезпечення реалізації Стратегії та Плану заходів

Фінансове забезпечення реалізації Стратегії та Плану заходів здійснюється за рахунок:

- коштів бюджету територіальної громади;
- коштів державного бюджету, в тому числі міжбюджетних трансферів з державного бюджету місцевим бюджетам;
- коштів обласного бюджету та регіональних програм;
- коштів, які надходять до місцевих бюджетів в рамках програм допомоги і грантів цільових галузевих програм і грантів Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій тощо;
- коштів грантових проектів транскордонного співробітництва та міжнародного, міжтериторіального співробітництва, в яких територіальна громада виступає партнером (співпартнером) або пілотною громадою реалізації таких проектів тощо;
- інших фінансових (ресурсних) джерел, не заборонених законодавством України.

Окремо доцільно зазначити, що в умовах невизначеності період воєнного стану в Україні та обраного у зв'язку з цим стримано-оптимістичного сценарію розвитку громади, в умовах обмеженості фінансованих ресурсів для реалізації Стратегії навіть у період мирного розвитку країни, немала частина Оперативних завдань Стратегії у своїй реалізації містять у якості стратегічної складової певні **організаційно-управлінські рішення, заходи, та дії**, які на відміну від **інфраструктурних проектів розвитку**, потребують значно менших фінансових витрат. В той же час, такі стратегічні рішення, заходи та дії спроможні суттєво змінити на краще ситуацію з досягненням обраних Стратегічних і Оперативних цілей Стратегії розвитку Вишківської ТГ до 2027 року.

Нижче наведемо у розрізі Стратегічних цілей Стратегії переліки ідентифікації Оперативних завдань з відносно низькими фінансовими затратами на їх реалізацію, але з очікуваними стратегічними змінами на краще від організаційно-управлінських рішень, заходів та дій (див. Табл. 5.1 з повним переліком Стратегічних, Оперативних цілей та Оперативних завдань):

Стратегічна ціль 1: Підтримка місцевого економічного розвитку та залучення інвестицій.

Оперативні завдання: 1.1.1; 1.1.2; 1.2.1; 1.2.2; 1.3.1; 1.3.2 (6 фінансово менш затратних завдань із 8).

Стратегічна ціль 2: Покращення якості і доступності соціальних послуг в усіх населених пунктах громади.

Оперативні завдання: 2.1.1; 2.1.2; 2.2.3; 2.3.3 (4 фінансово менш затратних завдань із 11).

Стратегічна ціль 3: Забезпечення потреб громади у просторовому, інфраструктурному, енергетичному плануванні і розвитку та в екологічній безпеці.

Оперативні завдання: 3.2.3; 3.3.1 (2 фінансово менш затратних завдань із 11).

Загалом маємо в рамках цієї Стратегії **12 фінансово менш затратних Оперативних завдань із 30.**

Прикладом очікуваних стратегічних змін на краще від організаційно-управлінських рішень, заходів та дій є **Оперативне завдання 3.3.1**: Створити систему енергоменеджменту і енергомоніторингу споживання теплової і електроенергії у бюджетній та комунальній сферах громади.

Утворення і організація ефективної управлінської діяльності **сектору енергоменеджменту та енергомоніторингу (1-2 шт. од.)** у структурі виконавчих органів ради, підпорядкованого селищному голові, як показує багаторічний досвід зарубіжних і уркінських міст, спроможне заощаджувати не менше 10-15% бюджетних витрат на оплату електроенергії і тепла, споживаних муніципальною енергетикою громади. На цей же управлінський сектор може бути покладено і **Оперативна завдання 3.3.2**: Забезпечувати зростання частки самоенергозабезпечення бюджетних і комунальних установ за рахунок відновних джерел енергії (ВДЕ) та газової когенерації.

Таким чином, стратегічні управлінські рішення, заходи і дії не тільки спроможні забезпечувати **фактичну самокупність утвореного сектору енергоменеджменту і енергомоніторингу**, але й створюють інституційно-кадрову основу для енергетичного розвитку громади, відповідного нинішнім викликам і загрозам у сфері енергетичної безпеки.

Розділ 7. Моніторинг реалізації Стратегії та Плану заходів

Моніторинг реалізації стратегії та Плану заходів проводиться для відстеження та аналізу організаційно-управлінських рішень, заходів і дій та аналізу динаміки і структурних змін, що відбуваються у громаді відповідно до визначеної у Стратегії Системи Стратегічних, Оперативних цілей та Оперативних завдань (Розділ 5).

Проект Плану заходів з реалізації стратегії подається на затвердження селищній раді з можливістю таких варіантів:

Варіант 1: не пізніше, ніж через 2 місяці після затвердження Стратегії;

Варіант 2: одночасно з проектом Стратегії.

Моніторинг є сукупністю заходів із обліку, збору та аналізу і узагальнення інформації про стан реалізації Стратегії та Плану заходів.

Результати моніторингу є основою для висновків про необхідність **внесення коригувань, мін і доповнень**, стимулювань та актуалізації Стратегії і Плану заходів.

Звіт про результати проведення чергового моніторингу реалізації Стратегії та Плану заходів та висновки у вигляді **аналітичної довідки** готує Робоча група, а організаційні заходи з проведення моніторингу покладаються на одного із заступників селищного голови.

Моніторинг реалізації Стратегії проводиться щорічно на початку календарного року – за рік, що минув.

Моніторинг виконання Плану заходів з реалізації Стратегії здійснюється на основі відстеження виконання **визначених індикаторів результативності** впровадження кожного проекту місцевого розвитку громади.

Моніторинг реалізації Стратегії щорічно здійснюється на основі аналізу кількісних і якісних показників та індикаторів, що демонструють рівень і зміни у виконанні Стратегічних, Оперативних цілей та оперативних завдань (див. Табл. 7.1.)

Голова Робочої групи (селищний голова) в термін не пізніше одного місяця після закінчення звітного періоду представляє Звіт і висновки чергового щорічного моніторингу та представляє на розгляд і затвердження сесії селищної ради. Окрім того, Звіт і висновки оприлюднюються на офіційному веб-сайті селищної ради.

Оцінювання результатів реалізації Стратегії та Плану заходів проводиться після завершення строку їх реалізації на основі даних звітів проведеного моніторингу стає необхідним етапом для отримання інформації стосовно досягнення очікуваних результатів, їх впливу на стан соціально-економічного розвитку територіальної громади та інформації щодо сталості змін з метою прийняття в подальшому необхідних управлінських рішень та необхідних коригувань.

На основі здійснення оцінювання складається заключний звіт, який містить:

- результати порівняння базових (на початок реалізації Стратегії), прогнозованих цільових (станом на останній період) і фактичних значень показників;
- досягнення запланованих цілей;
- задоволення потреб різних груп зацікавлених осіб;
- наявних незапланованих змін та впливів;
- діяльністю, що призвела до змін (зокрема незапланованих);
- ефективність механізмів реалізації Стратегії або ресурсних витрат;
- стійкості результатів стратегії тощо.

Звіти про оцінювання результатів реалізації Стратегії та Плану заходів готує Робоча група, узагальнення та формування їх тексту здійснює профільний заступник голови.

Голова Робочої групи (селищний голова) в термін не пізніше трьох місяців після закінчення періоду реалізації Стратегії та Плану заходів представляє їх на розгляд сесії селищної ради. Крім того, заключні Звіти про оцінювання результатів реалізації Стратегії та Плану заходів оприлюднюються на офіційному веб-сайті громади та/або у місцевих засобах масової інформації.

Таблиця 7.1. Система показників та індикаторів моніторингу реалізації Стратегії

Стратегічна і оперативна цілі	Показник (індикатор)	Одиниця вимірювання
Стратегічна ціль 1: Підтримка місцевого економічного розвитку та залучення інвестицій		
Оперативна ціль 1.1. Формування дієвої системи підтримки підприємництва і фермерства у громаді	1.1.1 Кількість нових зареєстрованих фізичних і юридичних осіб підприємництва у громаді	Одиниць
	1.1.2. Кількість нових зареєстрованих фермерських господарств і агропідприємств у громаді	Одиниць
	1.1.3. Кількість наданих консультацій починаючим підприємцям і агропідприємствам	Одиниць
	1.1.4. Обсяги збільшення частки податкових надходжень від підприємництва і агровиробництва	Тис. грн.
	1.1.5. Кількість проведених у громаді масових заходів підтримки підприємництва і фермерства	Одиниць
Оперативна ціль 1.2. Забезпечення сталого розвитку рекреаційно-оздоровчої і туристичної сфер громади	1.2.1. Кількість сформованих нових або модернізованих туристичних пропозицій (продуктів)	Одиниць
	1.2.2. Обсяги зростання туристичного збору	Тис. грн.
	1.2.3. Обсяги зростання податкових платежів від туристично-рекреаційної та оздоровчої сфер	Тис. грн.
Оперативна ціль 1.3. Формування ефективної системи залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій в місцеву економіку громади	1.3.1. Кількість розроблених, виданих і поширених в мережі Інтернет двомовних буклетів, брошур та ін. щодо інвестпропозицій громади	Одиниць
	1.3.2. Кількість розроблених і виданих та поширених в мережі Інтернет двомовних промоційних і маркетингових матеріалів громади	Одиниць
	1.3.3. Кількість інвестфорумів, виставок, ярмарків тощо, в яких взяла активну участь громада	Одиниць
	1.3.4. Обсяги залучення інвестицій в економічний розвиток громади	Тис. грн.

Стратегічна ціль 2.		
Покращення якості і доступності соціальних послуг в усіх населених пунктах громади		
Оперативна ціль 2.1 Забезпечення якісних освітніх послуг у громаді	2.1.1. Збільшення середнього показника ЗНО/НМТ по всіх школах громади	Сер. бал ЗНО
	2.1.2. Кількість впроваджених нових навчально-методичних матеріалів у школах громади	Одиниць
	2.1.3. Обсяги коштів, спрямованих на ремонт (капремонт) та енергомодернізацію ДНЗ і закладів освіти	Тис. грн.
Оперативна ціль 2.2. Забезпечення якісних і доступних медичних та послуг соціального захисту мешканцям громади	2.2.1. Кількість нового обладнання та діагностичних приладів, закуплених для закладів охорони здоров'я громади	Одиниць
	2.2.2. Обсяги коштів, спрямованих на ремонт (капремонт) та енергомодернізацію медичних закладів громади	Тис. грн.
	2.2.3. Обсяги коштів, спрямованих на соціальний захист мешканців громади	Тис. грн.
Оперативна ціль 2.3. Формування сучасного культурного простору та згуртованості громади	2.3.1. Зростання числа мешканців громади – учасників активного дозвілля і занять спортом	Осіб
	2.3.2. Обсяги коштів, спрямованих на модернізацію спортивної інфраструктури громади	Тис. грн.
	2.3.3. Зростання числа мешканців громади, що беруть активну участь у культурних акціях та масових культурних заходах	Осіб
	2.3.4. Обсяги коштів, спрямованих на ремонт (капремонт) та енергомодернізацію закладів культури громади	Тис. грн.

Стратегічна ціль 3: Забезпечення потреб громади у просторовому, інфраструктурному, енергетичному плануванні і розвитку та в екологічній безпеці		
Оперативна ціль 3.1. Забезпечення просторово-інфраструктурного розвитку громади	3.1.1. Кількість розроблених (оновлених) містобудівних документів просторового розвитку громади	Одиниць
	3.1.2. Кількість розроблених проєктів інфраструктурного розвитку громади	Одиниць
	3.1.3. Кількість реалізованих проєктів інфраструктурного розвитку громади	Одиниць
	3.1.4. Протяжність відремонтованих внутрішніх доріг у населених пунктах громади	Км
Оперативна ціль 3.2. Досягнення екологічної безпеки і раціонального природокористування як передумови сталого розвитку та адаптації громади до змін клімату	3.2.1. Кількість ліквідованих стихійних сміттєзвалищ на території громади	Одиниць
	3.2.2. Частка вілсортованих і утилізованих ТПВ у громаді	Відсоток
	3.2.3. Частка домогосподарств, що користуються системою збору, сортування і утилізації ТПВ	Відсоток
	3.2.4. Обсяги коштів, спрямованих на будівництво (оновлення, розширення) мереж водопостачання і водовідведення та очистки стічних вод	Тис. грн.
	3.2.5. Обсяги коштів, спрямованих на проєктування, капремонт (нове будівництво) мостів через р. Тиса	Тис. грн
	3.2.6. Зростання переліку екосистемних послуг лісових та інших природних територій громади	Одиниць
	3.2.7. Обсяги коштів, спрямованих на адаптацію населених пунктів до змін клімату та захист від повеней	Тис. грн.
Оперативна ціль 3.3. Формування стійкості (сталості) муніципальної енергетики та	3.3.1. Охопленість бюджетних і комунальних установ системою енергоменеджменту і моніторингу енергоспоживання у громаді	Одиниць об'єктів
	3.3.2. Зростання частки самоенергозабезпечення та	Відсоток

енергоефективності громади	енергомодернізації бюджетних і комунальних установ	
	3.3.3. Обсяги заощадження теплової та електричної енергії (у грошовому вимірі)	Тис. грн.
	3.3.4. Обсяги вирощування та використання біопалива з енергетичних рослин (у випадку успішної апробації)	Тонн